Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!

Камуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 261 (6237) | 12 лістапада 1938 г., субота | ЦАНА 10 КАП.

СЕННЯ Ў НУМАРЫ:

Тэлеграма тав. М. І. Калініна старшыні Вялікага Нацыянальнага схода Турцыі.
Тэлеграма тав. В. М. Молатава старшыні совета міністраў Турэцкай рэспублікі.
Тэлеграма тав. М. М. Літвінава міністру замежных спраў Турцыі.
Уручэнне ордэнаў Саюза ССР.
ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЕ:
Н. Рапапорт — Улічыць недахопы першых сходаў.
Н. Гіршын — Пярвічная партыйная арганізацыя сплаўной канторы.
АРТЫКУЛЫ:
Н. Северцаў — За перадавую сельскагаспадарчую навуку.
ЗА НОВЫЯ ТВОРЧЫЯ ПОСПЕХІ.
«Чалавек з ружжом» у Віцебскім дзяржаўным драматычным тэатры.
І. А. Віньяр, Б. П. Тамарын — Ідэйны рост.
П. С. Малчанаў — Удзячная задача.
Н. П. Звездачотаў — Сіла мастацкай праўды.
Ц. Н. Сяргейчык — Аб маленькіх ролях.
Р. Н. Кашэльнікава — Творчая радасць.
І. А. Матусевіч — Растучая моладзь.
А. Г. Шэлег — Паглыбім работу над спектаклем.
Ф. Канстанцінаў — Добры спектакль.
МАЛЕНЬКІ ФЕЛЬЕТОН:
С. Краўцоў — Прыгоды Гершовіча.
ЗА РУБЯЖОМ:
Спрэчкі ў палаце абшчын аб знешняй палітыцы Англіі.
Хваля яўрэйскіх пагромаў у Германіі.
Венгерскія войскі займаюць чэхаславацкую тэрыторыю.
Ісмет Іненю — прэзідэнт Турэцкай рэспублікі.
Міжнародны шахматны турнір.

УЗНЯЦЬ РАБОТУ ТЭАТРАЎ НА ВЫШЭЙШУЮ СТУПЕНЬ

Совецкае соцыялістычнае мастацтва — самае лепшае, самае перадавое мастацтва ў свеце. Гэту яскравейшую ісціну прызнаюць не толькі нашы прыяцелі. Яе вымушаны прызнаць заклятыя ворагі, якіх прыводзяць у шаленства поспехі, атрымліваемыя нашымі слаўнымі мастакамі, музыкантамі, кінаработнікамі, артыстамі. Дастаткова ўспомніць перамогі нашых музыкантаў на міжнародных конкурсах, поспех скульптурнай групы на Парыжскай выстаўцы, трыумфальнае шэсце совецкіх кінофільмаў на міжнародных экранах, перамогі МХАТ і т. д.

За годы совецкай улады вырасла і ўмацавалася соцыялістычнае мастацтва беларускага народа. У выніку перамогі Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі вызвалены ад эксплаатацыі, нацыянальнага ўціску, жабрацтва і невуцтва народ стаў гаспадаром, сапраўдным творцам свайго новага, соцыялістычнага жыцця, сваёй культуры.

У нядаўнім мінулым у Беларусі не было сапраўднага тэатра. Былі вандроўныя так званыя трупы, у якіх і падабенства да тэатраў не было. Тунеядцы і прыгнятальнікі душылі ў народзе яго жыватворчыя сілы, яго таленты і здольнасці. Чэсныя работнікі мастацтва, выхадцы з народа, асталіся без падтрымання, без матэрыяльнай і маральнай дапамогі. Не магло ісці і гутаркі пры старым, эксплаататарскім ладзе аб росквіце, аб развіцці мастацтва народа і для народа.

Зараз Беларуская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка — адна з квітнеючых Совецкіх рэспублік вялікай краіны соцыялізма — мае сем дзяржаўных тэатраў з пастаянным саставам артыстаў, з дзяржаўным бюджэтам, памяшканнямі. У гэтых тэатрах на першых радах сядзяць зараз не фабрыканты і памешчыкі, а працоўныя людзі, гаспадары гэтых тэатраў, гаспадары ўсяго таго, што мае ў сабе наша багатая, ідучая пераможна наперад краіна. З ростам культуры і заможнасці нашага калгаснага сялянства звязана арганізацыя і стварэнне новага віду тэатральнага мастацтва — калгасна-соўгасных тэатраў. Такіх тэатраў у нашай рэспубліцы налічваецца шэсць. Выдатным пацвярджэннем няўхільнага росту матэрыяльнага і культурнага добрабыту працоўных нашай радзімы можа служыць і той факт, што рабочыя-стаханаўцы, ударнікі калгасных палёў, працоўная совецкая інтэлігенцыя ў парадку сваёй самадзейнай ініцыятывы арганізоўваюць драматычныя гурткі, ставяць такія п'есы, як «На дне» М. Горкага, «Жаніцьба» Н. Гогаля, «Мядзведзь» А. Чэхава, «Любоў Яравая», «Слава», «Вочная стаўка» і т. д. Гэты велізарнейшы паказальнік цудоўнага росту культуры нашага народа, — вынік велізарнай дапамогі, якую аказвае ЦК КП(б)Б тэатрам у іх творчай рабоце.

Значных поспехаў за апошні год дасягнулі драматычныя тэатры нашай рэспублікі. Узбагаціўся іх рэпертуар, узбагацілася тэматыка, павысілася якасць рэжысёрскай работы, якасць спектакляў. Усяго гэтага патрабуе ад нашых работнікаў тэатраў той культурны ўзровень працоўных, які няўхільна расце разам з ростам усёй нашай краіны. Культурна вырасшы глядач патрабуе ад нашых тэатраў такіх спектакляў, якія будзілі-б пачуцці нянавісці да класавых ворагаў, якія натхнялі-б на новыя поспехі соцыялістычнага будаўніцтва.

Выдатным у гэтым плане з'яўляецца тое, што некаторыя нашы тэатры смела і рашуча ламаюць старыя традыцыі. Так, напрыклад, Віцебскі драматычны дзяржаўны тэатр, у процілегласць варожай практыцы, якая ў мінулым праводзілася ў асяроддзі нашых мастацкіх калектываў, паставіў спектакль, дзе паказаны вобразы вялікіх правадыроў соцыялістычнай рэволюцыі В. І. Леніна, І. В. Сталіна. Гэта, несумненна, сведчыць аб тых велізарных магчымасцях, якія ёсць у нашых тэатрах. Гэта паказвае на тое, што трэба ламаць старыя традыцыі прыбаднення, правінцыяльнасці, мясцовай абмежаванасці. Трэба смела і шырока выходзіць на вялікую творчую дарогу дзярзання і пошукаў!

Значных поспехаў дасягнулі і іншыя тэатры нашай рэспублікі. У прыватнасці, Менскі дзяржаўны драматычны тэатр паставіў арыгінальную п'есу К. Крапівы «Партызаны» — п'есу, поўную народнай нянавісці да ворагаў народа. Над новымі спектаклямі працуюць рускі драматычны тэатр, яўрэйскі, дзіцячы, тэатр музкамедыі, калгасна-саўгасныя тэатры. На шляху ўзнікнення знаходзіцца Дзяржаўны тэатр оперы і балета, які толькі нядаўна атрымаў новае выдатнае памяшканне.

Але поспехі нашых тэатраў залежаць ад многага. Перш за ўсё, гутарка ідзе аб беларускай совецкай драматургіі. Неабходна ліквідаваць вузасць тэматыкі, беднасць яе, стварыць выдатныя п'есы аб нашым сёнешнім, аб гераічным мінулым, аб вялікіх людзях новай сталінскай эпохі. Кожны совецкі пісьменнік павінен лічыць гэту работу справай велізарнейшага гонару.

Каб узняць работу тэатраў на новую, вышэйшую ступень, неабходна карэнным чынам умацаваць кіраўніцтва тэатрамі. Нельга лічыць нармальным той факт, што, напрыклад, Яўрэйскі дзяржаўны тэатр дагэтуль знаходзіцца без мастацкага кіраўніцтва, што рад іншых тэатраў таксама не мае дастатковага мастацкага кіраўніцтва. Але тут трэба гаварыць і аб другой справе. Вылучэнне артыстаў, рэжысёраў, мастакоў на адказную творчую работу ідзе ў нашых тэатрах марудна. Па сутнасці, гэта работа яшчэ не пачалася. А трэба смела высоўваць моладзь, даручаць ёй адказныя работы, дапамагаючы выхоўваць у яе пачуццё вялікай адказнасці за даручаную справу.

Трэба, каб нашы тэатры па-сапраўднаму арганізавалі творчую вучобу, каб гэтай работай кіравалі майстры, тварцы лепшых узораў сцэнічнага мастацтва. Патрэбна, каб у тэатрах вучыліся не толькі акторы, але і мастакі.

ЦК нашай партыі ўчастку мастацтва ўдзяляе выключна вялікую ўвагу. Гэтым, несумненна, тлумачыцца тое значнае дасягненне, якое атрымаў і Віцебскі тэатр, які паставіў п'есу Н. Пагодзіна «Чалавек з ружжом», не дрэнна выканаўшы ў асноўным адказную і вялікую работу. Неабходна толькі, каб першыя поспехі не ўскружалі галоў, а мабілізоўвалі, натхнялі на новыя творчыя работы.

Вяліка і пачэсна роля совецкага мастака. Ен творыць у славу сваёй соцыялістычнай радзімы, ён творыць у славу свайго народа. Але каб ствараць сапраўдныя сцэнічныя вобразы, задавальняць культурна ўзросшыя патрабаванні гледача, кожны работнік тэатра павінен павышаць свой ідэйны і палітычны ўзровень, павінен авалодваць большэвізмам. Задача партыйных арганізацый тэатраў — па-большэвіцку ўзначаліць вывучэнне выдатнага дакумента большэвізма — Кароткага курса гісторыі ВКП(б), вывучэнне твораў Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна.

Совецкі мастак павінен ведаць, што наш глядач — гэта ўвесь совецкі народ. Народ — будаўнік новага цудоўнага свету. Народ — тварэц новай выдатнай чалавечай культуры. Яго жыццё, яго барацьба і перамогі павінны быць паказаны ў самых натхнёных, хвалюючых і вечна жывых тварэннях новага, соцыялістычнага мастацтва!

Тэлеграма тав. М. І. Калініна старшыні Вялікага Нацыянальнага схода Турцыі

ЯГО ПРЭВАСХАДЗІЦЕЛЬСТВУ АБДУЛХАЛІК РЭНДА, СТАРШЫНІ ВЯЛІКАГА НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДА. АНКАРА.

Я глыбока засмучан сумным паведамленнем аб канчыне выдатнага прэзідэнта прыязнай рэспублікі Кемаля Атацюрка, імя якога сімвалізуе цэлую эпоху гераічнай барацьбы вялікага турэцкага народа за сваю незалежнасць і прэуспеянне.

Прыміце па гэтаму гораснаму выпадку мае шчырыя спачуванні.

М. КАЛІНІН.

Тэлеграма тав. В. М. Молатава старшыні совета міністраў Турцыі

ЯГО ПРЭВАСХАДЗІЦЕЛЬСТВУ ДЖЭЛАЛ БАЯР — СТАРШЫНІ СОВЕТА МІНІСТРАЎ. АНКАРА.

Прашу Вас прыняць шчырыя спачуванні Совета Народных Камісараў СССР у сувязі з цяжкай утратай, панесенай прыязным турэцкім урадам і народам, у асобе пакойнага **Кемаля Атацюрка,** прэзідэнта рэспублікі і выдаючагася кіраўніка барацьбы за незалежнасць сваёй краіны.

В. МОЛАТАЎ.

Тэлеграма тав. М. М. Літвінава міністру замежных спраў Турцыі

ЯГО ПРЭВАСХАДЗІЦЕЛЬСТВУ ТЭВФІК РУШЦЮ АРАС — МІНІСТРУ ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ. АНКАРА.

Надзвычай усхваляваны сумным паведамленнем аб канчыне Кемаля Атацюрка, аднаго з найбольш выдаючыхся дзяржаўных дзеячоў, нястомна змагаўшагася за незалежнасць Турцыі і за справу ўсеагульнага міру, натхніцеля совецка-турэцкай дружбы, — спяшаю выразіць вам пачуцці майго глыбокага і сардэчнага спачування.

М. ЛІТВІНАЎ.

СПРЭЧКІ Ў ПАЛАЦЕ АБШЧЫН АБ ЗНЕШНЯЙ ПАЛІТЫЦЫ АНГЛІІ

ЛОНДАН, 10 лістапада. (БЕЛТА). Учора ў палаце абшчын прадаўжаліся спрэчкі ў сувязі з троннай прамовай караля.

Выступіўшы ў спрэчках лейбарыст Крыпс заявіў, што ў прамове караля на гэтай сесіі парламента ёсць адзін вельмі злавесны пункт адносна далейшага развіцця ўзаемаадносін з Германіяй у духу англа-германскай дэкларацыі ў Мюнхене. Гэты пункт у прамове караля сведчыць аб поўнай змене англійскай знешняй палітыкі. Англійскі ўрад спецыяльна скарыстаў члена ўрада лорда Уінтэртона для таго, каб зняважыць вялікі Совецкі Саюз, з якім пры любой ацэнцы сучаснай міжнароднай абстаноўкі пажадана падтрымліваць прыяцельскія адносіны.

Пераважная частка англійскага народа патрасена тым здрадніцтвам, якое зрабіў урад у адносінах еўрапейскай дэмакратыі. Закранаючы далей іспанскае пытанне, Крыпс заявіў, што трагічны фарс так званай палітыкі неўмяшання ў дастатковай меры выкрыт. Зараз англійскі ўрад, як відаць, рыхтуецца адыграць ролю памочніка фашысцкіх краін, даючы ім магчымасць, шляхам прадастаўлення генералу Франко правоў ваюючай стараны, устанавіць блакаду партоў рэспубліканскай Іспаніі. Такім чынам фашысцкія дзяржавы і генерал Франко пры дапамозе англійскага ўрада спадзяюцца прымусіць да здачы храбры іспанскі народ, чаго яны не могуць дабіцца сілай зброі. Калі толькі гэта апошняе злачынства супроць іспанскага народа і ўцэлым супроць усёй цывілізацыі будзе зроблена, то тады, — заявіў Крыпс, — англійскі народ зразумее да канца, што яму здрадзіў урад, які адмовіўся ад усякіх прынцыпаў благапрыстойнасці і справядлівасці ў галіне знешняй палітыкі. Лейбарысцкая партыя жадае ўстанаўлення найбольш цеснага супрацоўніцтва з такімі міралюбівымі краінамі, як Совецкі Саюз, ЗША і Францыя. Затым выступалі ліберал Эванс і лейбарыст Артур Гендэрсон.

З адказам на спрэчкі ад імя ўрада выступіў намеснік міністра замежных спраў Бэтлер.

Пасля Бэтлера ў спрэчках выступіў Лойд Джордж. Апошнія падзеі, — сказаў ён, — выклікалі ў Англіі вялікі непакой. У перагаворах, якія мелі месца ў апошні час, англійскі ўрад кожны раз поўнасцю капітуляваў перад фашысцкімі дыктатарамі.

Далей Лойд Джордж указвае, што ніякія пагадненні не будуць мець цану, калі да іх не будзе прыцягнут Совецкі Саюз. «Совецкі Саюз дабіўся таго, чаго Расія не магла ажыццявіць раней, а іменна — стварэння арміі, здольнай змагацца на двух франтах».

Выступіўшы затым лейбарыст Прайс заявіў, што Совецкі Саюз павінен быць запрошан удзельнічаць у заключэнні любога еўрапейскага пагаднення, як палітычнага, так і эканамічнага.

З адказам ад імя ўрада выступіў міністр па справах Шатландыі Кольвіль.

ВЫСТУПЛЕННЕ ГІТЛЕРА Ў ВЕЙМАРЫ І МЮНХЕНЕ

БЕРЛІН, 10 лістапада. (БЕЛТА). 6 лістапада Гітлер выступіў з прамовай у Веймары на сходзе цюрынгенскай арганізацыі фашысцкай партыі. 9 лістапада Гітлер выступіў з прамовай у Мюнхене.

Гітлер рэзка паставіў пытанне аб прадастаўленні Германіі калоній. У яго прамовах утрымліваліся нападкі на вядомых англійскіх палітычных дзеячоў Чэрчыля, Даф Купера і Ідэна.

ХВАЛЯ ЯЎРЭЙСКІХ ПАГРОМАЎ У ГЕРМАНІІ

ЛОНДАН, 11 лістапада. (БЕЛТА). Берлінскі карэспандэнт агенцтва Рэйтэр паведамляе падрабязнасці аб праходзячых у Германіі яўрэйскіх пагромах. У Берліне фашысты пры яўным патуранні паліцыі разграмілі мноства яўрэйскіх магазінаў.

У Мюнхене, Нюрэнбергу, Франкфурце-на-Майне і Кельне банды фашысцкіх пагромшчыкаў павыбівалі вокны ў многіх яўрэйскіх дамах і гасцініцах і спалілі ўсе яўрэйскія малітвеныя дамы. У гэтых, як і ў многіх іншых гарадах Германіі, пагромы суправаджаюцца масавымі грабяжамі і марадзёрствам. У Вене атрады штурмавікоў сумесна з паліцыяй абходзяць яўрэйскія дамы і арыштоўваюць пагалоўна ўсіх мужчын ва ўзросце да 60 год. Паводле папярэдніх даных, лік арыштаваных складае не менш 10 тыс. чалавек.

ВЕНГЕРСКІЯ ВОЙСКІ ЗАЙМАЮЦЬ ЧЭХАСЛАВАЦКУЮ ТЭРЫТОРЫЮ

ПРАГА, 10 лістапада. (БЕЛТА). У ноч на 10 лістапада былі эвакуіраваны гарады Кошыцэ, Лучэнец, Левіцэ (Славакія), Ужгарад, Мукачова (Закарпацкая Украіна). На досвітку ў гэтыя гарады ўступілі венгерскія часці.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

УСХОДНІ ФРОНТ

У афіцыяльнай зводцы іспанскага міністэрства абароны гаворыцца, што 10 лістапада ў зоне ніжняга цячэння ракі Эбро прадаўжаліся жорсткія баі. Рэспубліканскія войскі праяўлялі вялікую стойкасць, адбіваючы ярасныя атакі мяцежнікаў і інтэрвентаў, якія панеслі цяжкія страты.

У сектары ракі Сегрэ мяцежнікі пры падтрыманні танкаў і авіяцыі прадпрынялі моцныя контратакі на рэспубліканскія пазіцыі, размешчаныя на правым беразе ракі.

Рэспубліканская авіяцыя бамбардыравала і абстрэльвала з кулямётаў лініі мяцежнікаў. Эскадрылля італьянскіх самалётаў «Фіят», якая прабавала атакаваць рэспубліканскія эскадрыллі бамбардыроўшчыкаў, была прымушана ўцякаць.

ФРОНТ ЛЕВАНТА

Рэспубліканскія войскі энергічна адбілі некалькі атак мяцежнікаў на пазіцыі, заваяваныя рэспубліканцамі ў апошнія дні ў раёне Ўзбяржжа.

На іншых франтах становішча без змен.

ВАЕННЫЯ ДЗЕЯННІ Ў КІТАІ

У ЦЭНТРАЛЬНЫМ КІТАІ

У Цэнтральным Кітаі за апошнія два дні разгарнуліся ўпартыя баі за Тунчэн (на поўдзень ад Ханькоу). Кітайскія войскі ўпарта абаранялі свае пазіцыі і, толькі панёсшы вялікія страты, вымушаны былі адступіць і заняць новыя пазіцыі ў пяці кіламетрах на поўдзень ад горада.

Японскія бамбардыроўшчыкі за апошнія два дні ператварылі ў груду развалін невялікі горад Хэншань (на поўдзень ад Чанша).

У ПАЎДНЕВЫМ КІТАІ

Кітайскія войскі, якія перайшлі ў контратаку на японскія пазіцыі непадалёку ад Кантона, прадаўжаюць развіваць наступальныя аперацыі.

На паўночны ўсход ад Кантона кітайскія войскі аказваюць моцны націск на японскія часці, размешчаныя ў горадзе Цунхуа. Па апошніх вестках, кітайскія войскі ўжо дасягнулі ваколіц горада. У рэзультаце паспяховага наступлення кітайскіх часцей уздоўж чыгункі японцы вымушаны былі адступіць да пункта, які знаходзіцца ў 15 км. на поўнач ад Кантона. Японскія войскі, падышоўшыя на 20 кацерах да Шуньдэ (на поўдзень ад Кантона), беспаспяхова прабавалі высадзіць дэсант. Дэсант быў сустрэт атрадамі самаабароны з мясцовага насельніцтва. У рэзультаце жорсткага бою японцы вымушаны былі адступіць, страціўшы 200 чалавек забітымі і раненымі.

Ісмет Іненю — прэзідэнт Турэцкай рэспублікі

АНКАРА, 11 лістапада. (БЕЛТА). Анаталійскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе, што сёння Вялікі нацыянальны сход (парламент) аднагалосна выбраў Ісмета Іненю прэзідэнтам Турэцкай рэспублікі. (З 1923 па 1937 год з невялікімі перапынкамі Ісмет Іненю з'яўляўся прэм'ерам турэцкага ўрада. Іненю — найбольш выдатны дзеяч Турэцкай рэспублікі; ён ва многім садзейнічаў развіццю совецка-турэцкай дружбы).

МІЖНАРОДНЫ ШАХМАТНЫ ТУРНІР

Батвіннік выйграў у Ржэшэўскага

РОТЭРДАМ, 10 лістапада. (БЕЛТА). Сёння ў Ротэрдаме адбыўся трэці тур міжнароднага шахматнага матч-турніра.

Батвіннік (СССР) на 37-м хаду атрымаў выдатную перамогу над чэмпіёнам ЗША Ржэшэўскім.

Вялікую цікавасць прадстаўляла сустрэча паміж чэмпіёнам свету Алёхіным (Францыя) і экс-чэмпіёнам свету Эйвэ (Галандыя). Алёхін, правёўшы ў выдатным стылі партыю, прымусіў «скласці зброю» галандскага гросмейстра.

Флор (Чэхаславакія) і Керэс (Эстонія) сыгралі ўнічыю.

Ларыса Грыгор'еўна ЗЕЛЕНКЕВІЧ, настаўніца 1-ай сярэдняй дрысенскай школы. Тав. Зеленкевіч працуе на настаўніцкай рабоце 12 год. Яна штогод дае выдатныя выпускі вучняў.
Фото Людміліна (СФ).

УРУЧЭННЕ ОРДЭНАЎ САЮЗА ССР

10 лістапада Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР тав. М. І. Калінін у прысутнасці раду членаў Прэзідыума ўручыў ордэны групе ўзнагароджаных.

Ордэны атрымліваюць Героі Совецкага Саюза — камандзір экіпажа самалёта «Родина» тав. В. С. Грызадубава, другі пілот самалёта тав. П. Д. Осіпенка і штурман самалёта тав. М. М. Раскова, узнагароджаныя за ажыццяўленне гераічнага беспасадачнага дальняга пералёту па маршруту Масква — Далёкі Усход, устанаўленне жаночага міжнароднага рэкорда дальнасці палёту па прамой і за праяўленыя пры гэтым выдатную мужнасць і вытрымку.

Ад імя вядомай тройкі выступіла тав. В. С. Грызадубава.

— Атрымліваючы гэту вялікую ўзнагароду, — гаворыць тав. Грызадубава, — мы абяцаем усе свае сілы і энергію, усё сваё жыццё аддаць на карысць і ў славу нашай шчаслівай соцыялістычнай радзімы.

— Па першаму закліку нашай вялікай комуністычнай партыі, мудрага ўрада, нашага геніяльнага правадыра і настаўніка таварыша Сталіна мы гатовы стаць на абарону Совецкага Саюза — соцыялістычнай бацькаўшчыны працоўных усяго свету!

Ордэны ўручаюцца затым канструктару самалётаў «Родина» і «ССCР-25» тав. Сухому П. О., начальніку штаба пералёту тав. Антонаву Д. І., інжынеру тав. Фаміну Н. А. і іншым, узнагароджаным за ўзорную работу па арганізацыі пералёту і добрую падрыхтоўку матэрыяльнай часткі самалёта «Родина».

Ордэны атрымліваюць удзельнікі росшуку і эвакуацыі экіпажа самалёта «Родина» тт. Сахараў М. Е., Бурлакоў Н. В., Палежай Н. А., Картушэў М. Ф., Ерэмін М. А., Тіханаў П. С., Овечкін А. Я. і іншыя.

Выступіўшы ад групы ўзнагароджаных упаўнаважаны НК абароннай прамысловасці па пералёту тав. Беляйкін С. І. запэўніў партыю і ўрад, што работнікі авіяцыйнай прамысловасці прыкладуць усе сілы да таго, каб у найкарацейшы тэрмін даць столькі самалётаў, колькі будзе патрэбна нашай радзіме, і самай высокай якасці.

Ордэн атрымаў таксама кампазітар тав. Пакрас Д. Я.

Пасля ўручэння ордэнаў М. І. Калінін выступіў з кароткай прамовай. Міхаіл Іванавіч асабліва сардэчна віншаваў слаўны экіпаж самалёта «Родина» — тт. Грызадубаву, Осіпенка, Раскову і адзначыў буйнае значэнне пералёту, паказаўшага ў яркім святле высокія якасці совецкай жанчыны — іх бяспрыкладную мужнасць і гераізм.

— Але я лічу асабліва каштоўным, — гаворыць тав. Калінін, — што нашы жанчыны праявілі выключнае ўменне і самаўладанне ў тых складаных і цяжкіх умовах, у якіх яны апынуліся.

— Вось гэтыя якасці — уменне, самаўладанне, арыентыроўка, побач з мужнасцю, адвагай, гераізм трэба прывіваць, расціць, папулярызаваць сярод нашага народа.

У заключэнне М. І. Калінін віншаваў усіх узнагароджаных і пажадаў ім далейшых поспехаў у іх рабоце.

(БЕЛТА).

Прыём у тав. М. М. Літвінава

7 лістапада г. г. увечары з выпадку XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі Народны Камісар замежных спраў тав. М. М. Літвінаў наладзіў у асабняку НК замежных спраў прыём, на якім прысутнічаў увесь дыпламатычны корпус, акрэдытаваны пры ўрадзе СССР.

Наведванне т. М. М. Літвінавым турэцкага пасла

У сувязі з канчынай прэзідэнта Турэцкай рэспублікі Кемаля Атацюрка Народны Камісар замежных спраў тав. М. М. Літвінаў наведаў паўнамочнага надзвычайнага пасла Турцыі ў СССР п. Зекяі Апайдын і выразіў яму спачуванне ад імя ўрада СССР.

Паднят параход „Петр Великий“

ЛЕНІНГРАД, 10 лістапада. (БЕЛТА). Эпронаўцы атрымалі новую значную перамогу. Паднят буйнейшы параход «Петр Великий», які праляжаў на дне мора 18 год. Ен быў пабудаван у Англіі ў 1913 годзе. Велізарнае пасажырскае судно даўжынёю 116 метраў і шырынёю 15,8 метра, па свайму водазмяшчэнню (10 тыс. тон) было ў свой час адным з найбольш буйных у Расіі. У часе імперыялістычнай вайны «Петр Великий» быў шпітальным суднам. У лютым 1920 года ён наскочыў на міну і затануў у Чорным моры на глыбіні 22 метраў.

На пад'ёме судна «Петр Великий» працавала моладзь, амаль усе комсамольцы.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Пленум Менскага абкома КП(б)Б, назначаны на 15 лістапада, ПЕРАНОСІЦЦА на 25 лістапада 1938 г.

Сакратар Менскага абкома КП(б)Б СМОЛЯР

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

УЛІЧЫЦЬ НЕДАХОПЫ ПЕРШЫХ СХОДАЎ

Выбары кіруючых комсамольскіх органаў у адрозненне ад мінулых гадоў праходзяць больш арганізавана, на высокім ідэйна-палітычным узроўні. Комсамольцы на сходах адчуваюць сябе поўнымі гаспадарамі. Асаблівасць справаздачна-выбарчай кампаніі заключаецца яшчэ і ў тым, што новапрынятыя ў комсамол прымаюць актыўны ўдзел у рабоце сходаў, выступаюць у спрэчках, смела крытыкуюць недахопы, уносяць каштоўныя прапановы.

Актывізацыя комсамольцаў і асабліва новапрынятых таварышаў патрабуе ад кожнага комсамольскага камітэта вялікай падрыхтоўчай работы да справаздачна-выбарчага схода. Трэба растлумачыць кожнаму комсамольцу, што сход можа прайсці арганізавана толькі тады, калі кожны таварыш будзе ўсебакова да яго рыхтавацца. А ў нас у радзе комсамольскіх арганізацый разважаюць, што «на справаздачна-выбарчым сходзе адчытваецца камітэт, а таму няхай рыхтуецца толькі сакратар». Гэта няправільна. Да справаздачна-выбарчага схода павінны рыхтавацца ўсе комсамольцы, уся комсамольская арганізацыя, каб правесці яго на высокім палітычным узроўні, ператварыўшы яго ў школу палітычнага выхавання для кожнага комсамольца і комсамолкі.

Няправільныя разважанні некаторых кіраўнікоў пярвічных комсамольскіх арганізацый прывялі да таго, што ў асобных арганізацыях горада, як напрыклад, завод «Чырвоная зара», фабрыка «Кастрычнік», выбары прайшлі пры адсутнасці актыўнасці комсамольцаў.

На заводзе «Чырвоная зара» прышлося ў часе схода пасылаць людзей шукаць інструкцыю, каб пазнаёміць з ёю комсамольцаў, бо камітэт не зрабіў гэтага да схода. У комсамольскай арганізацыі фабрыкі «Кастрычнік» перанесен сход у сувязі з уходам з яго раду комсамольцаў, якія лічылі сваім абавязкам праслухаць толькі даклад сакратара камітэта. У комсамольскай арганізацыі фабрыкі імя Фрунзе налічваецца 70 комсамольцаў, а на сход з'явілася 40. Усё гэта рэзультат непадрыхтаванасці, абыякавых адносін кіраўнікоў комсамольскіх арганізацый да падрыхтоўкі важнейшага палітычнага мерапрыемства — выбараў кіруючых комсамольскіх органаў.

Комсамольскія камітэты, якія правялі вялікую падрыхтоўчую работу, забяспечылі добрае правядзенне справаздачна-выбарчых сходаў. У комсамольскай арганізацыі медінстытута з 1.000 комсамольцаў на сходзе прысутнічала 976. Сход пачаўся ў вызначаны час. Справаздачны даклад дзелавіта абмяркоўваўся. Комсамольцы правільна крытыкавалі камітэт, уносілі прапановы. З такой-жа дзелавітасцю і актыўнасцю праходзілі выбары камітэта. Комсамольская арганізацыя зубаўрачэбнай школы налічвае 212 комсамольцаў, на сходзе прысутнічала 208. Сход прайшоў на высокім палітычным узроўні пры вялікай актыўнасці комсамольцаў.

З праведзеных 85 справаздачна-выбарчых сходаў па г. Менску выбары адменены толькі ў адной комсамольскай арганізацыі — на шклозаводзе «Пролетарый», дзе было дапушчана парушэнне інструкцыі аб выбарах кіруючых комсамольскіх органаў. У шасці пярвічных комсамольскіх арганізацыях сходы райкомамі КСМ перанесены на другія тэрміны, у сувязі са слабай іх падрыхтоўкай.

Актыўна праходзіць абмеркаванне кандыдатур у састаў камітэтаў. У комсамольскай арганізацыі Белдзяржвыдавецтва было вылучана ў спісак для адкрытага абмеркавання 18 кандыдатур. У рэзультаце ўсебаковага абмеркавання 12 кандыдатур адведзены па палітычных матывах і дзелавых якасцях. Такое-ж строгае абмеркаванне было і ў іншых комсамольскіх арганізацыях. ЦК ВЛКСМ у сваёй пастанове ўказваў усім арганізацыям, што ў кіруючыя органы трэба выбраць людзей праверaных у барацьбе з ворагамі народа, здольных змагацца да канца за справу вялікай партыі Леніна—Сталіна.

Між іншым, гэта ўказанне не ўсе арганізацыі па-большэвіцку зразумелі. У асобных школьных комсамольскіх арганізацыях некаторыя комсамольцы выходзілі пры выбарах камітэтаў не з прынцыпа палітычных і дзелавых якасцей, а з прынцыпа «што гэта, моў, свой хлопец». Такі шкодны падыход да вялікай палітычнай справы могуць скарыстаць ворагі, каб дзе-ні-дзе пралезці ў кіруючыя комсамольскія органы.

Выбары камітэтаў, комсоргаў — вялікая і адказная падзея ў жыцці комсамольскай арганізацыі. Гэта работа будзе праведзена паспяхова толькі тады, калі да яе аднясуцца з усёй сур'ёзнасцю не толькі кіраўнікі, а і радавыя комсамольцы. Некаторыя-ж комсамольскія «актывісты», упаўнаважаныя па выбарах, адносяцца да гэтага, як да тэхнічнай справы. Так, упаўнаважаны па правядзенню выбараў у комсамольскай арганізацыі 12-й школы т. Гурэвіч падрыхтоўку да схода бачыць у тым, што «гатовы, моў, блакноты і алоўкі». А як камітэт рыхтуецца да справаздачы, ці будзе яна палітычна завострана, ці будзе яна мабілізоўваць комсамольцаў на разгортванне большэвіцкай крытыкі, гэта не цікавіць упаўнаважанага райкома комсамола.

Упаўнаважаныя РК ЛКСМБ адказваюць за выбары перад райкомам і комсамольцамі. Аднак, гэтага асобныя таварышы не хочуць зразумець. Прыходзяць у арганізацыю напярэдадні выбараў, аддзелваюцца толькі прысутнасцю на сходзе. Гэта ў той час, калі прамы абавязак кожнага ўпаўнаважанага—дапамагчы сакратару камітэта, комсоргу скласці палітычна завостраны справаздачны даклад.

Райкомы комсамола таксама неаператыўна яшчэ кіруюць выбарамі. У Кагановіцкім горрайкоме няма пратаколаў праведзеных сходаў, упаўнаважаныя не інфармуюць аб выніках выбараў. Таму райком вельмі часта адстае ад падзей, часта канстатуе толькі здарыўшыяся факты. Трэба сказаць, што і гарадскі камітэт ЛКСМБ недастаткова дапамагае пярвічным комсамольскім арганізацыям у правядзенні выбараў.

Гарком партыі не так даўно заслухоўваў нас аб ходзе выбараў. Бюро гаркома ўскрыла рад недахопаў, дапамагло нам іх выправіць, прапанавала пярвічным партыйным арганізацыям аказаць комсамолу канкрэтную дапамогу. Партыйныя арганізацыі актыўна кіруюць выбарамі. Праўда, асобныя партарганізацыі, як, напрыклад, фабрыкі «Кастрычнік» і мясакамбіната, абмяжоўваюць дапамогу ўдзелам асобных комуністаў у справаздачна-выбарчых сходах.

Выбары кіруючых комсамольскіх органаў па г. Менску яшчэ не скончаны. Трэба на выніках праведзеных справаздачна-выбарчых сходаў выправіць дапушчаныя памылкі і недахопы, правесці выбары ў адпаведнасці з патрабаваннямі ЦК ВЛКСМ.

Н. РАПАПОРТ,
сакратар Менскага гаркома комсамола.

ПЯРВІЧНАЯ ПАРТЫЙНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ СПЛАЎНОЙ КАНТОРЫ

ГОМЕЛЬ. (Кар. «Звязды»). Аднойчы ў партарганізацыю Гомельскай сплаўканторы з'явіўся інструктар гомельскага сельскага райкома партыі тав. Фрумін. Гэта было для комуністаў партарганізацыі сплаўканторы вялікай падзеяй. Да гэтага інструктары ў арганізацыю не прыходзілі. Наогул прадстаўнікі райкома заходзілі, калі здаралася што-небудзь незвычайнае.

Гэты прыход быў таксама невыпадковым. Некалькі дзён раней быў выкрыт парторг, як вораг народа. І сельскі райком партыі паслаў свайго прадстаўніка, каб высвятліць у чым справа. Па распараджэнню інструктара быў склікан партыйны сход, на якім пасля выбараў парторга тав. Фрумін гаварыў аб неабходнасці павышэння рэволюцыйнай пільнасці, заклікаў комуністаў ліквідаваць вынікі шкодніцтва. Інструктар абяцаў аказваць канкрэтную дапамогу партарганізацыі ў яе рабоце, у вучобе комуністаў.

Аднак, усё гэта асталося на словах. Пасля гэтага абяцання ў партарганізацыю ніхто з райкома не заглядвае, не цікавіцца справамі сплаўканторы. Не прыкоўваюць увагу і тыя абставіны, што на справаздачна-выбарчым сходзе комуністы прызналі работу парторга нездавальняючай і што пасля схода ў рабоце арганізацыі не наступілі істотныя змены. Парторг слаба выконвае наказ комуністаў, не ўздымае партработу на належную вышыню.

Лясная прамысловасць у нашай рэспубліцы з'яўляецца адной з важнейшых галін соцыялістычнай гаспадаркі. Іменна таму ворагі народа, якія пралезлі на гэтыя адказныя ўчасткі, тварылі тут свае дыверсійна-шкодніцкія справы. Наша слаўная разведка выкрыла і разграміла асіныя гнёзды трацкісцка-бухарынскіх і нацыянал-фашысцкіх бандытаў. У лясных арганізацыях Гомеля таксама нямала было выкрыта ворагаў народа.

Задача партарганізацыі сплаўканторы заключалася ў тым, каб па-большэвіцку ліквідаваць вынікі шкодніцтва, усямерна павысіць рэволюцыйную пільнасць, карэнным чынам палепшыць работу па ідэйнаму выхаванню комуністаў, па ўзбраенню іх большэвізмам. Трэба з усёй рашучасцю падкрэсліць, што гэтага не зразумелі кіраўнікі — комуністы сплаўканторы. Той факт, што не так даўно партарганізацыю ўзначальваў вораг, сведчыць аб слабым засваенні комуністамі рашэнняў лютаўска-сакавіцкага пленума ЦК ВКП(б).

Сплаў у гэтым годзе праходзіць яўна нездавальняюча. Дрэваапрацоўчая прамысловасць недаатрымала дзесяткі тысяч кубаметраў лесу. Звыш 20.000 кубаметраў лесу знаходзіцца ў шляху, з іх большая палова ў мелкіх сплаўных рэчках, што пагражае замярзаннем. Але гэта не стала прадметам абмеркавання партарганізацыяй. Яна нават не займалася пытаннямі лесааховы і наладжваннем аховы соцыялістычнай маемасці.

У лясной канторы, Лесгасе, Хімлесгасе ёсць многа кадравых рабочых, стаханаўцаў, якія працуюць матарыстамі, рулявымі, спецыялістамі лясной гаспадаркі. З гэтымі лепшымі людзьмі ніхто не працуе. Масава-палітычная работа праводзіцца ад выпадку да выпадку. Як вынік, партарганізацыя за ўвесь час не прыняла ў свае рады ні аднаго чалавека.

Заслугоўвае ўвагі і тая акалічнасць, што парторг т. Громскі (ён-жа намеснік начальніка сплаўканторы) рэдка калі бывае дома, у большай частцы знаходзіцца ў раз'ездах. Па гэтай прычыне ён не можа аператыўна ўзначальваць партарганізацыю, нават своечасова праводзіць партыйныя сходы, мабілізоўваць комуністаў на ліквідацыю прарываў. Гэта акалічнасць прымушае вельмі часта партарганізацыю канстатаваць падзеі, калі яны ўжо адбываюцца.

Блытаніна з партыйным учотам дрэнна адбіваецца на рабоце партарганізацыі. Член партыі — намеснік начальніка сплаўканторы па лесаэксплаатацыі тав. Казакоў ужо хутка год як працуе ў сплаўканторы, а на ўчоце састаіць у гарадской партарганізацыі. Кандыдат партыі тав. Рэзнікаў працуе ў гартопе, а на ўчоце састаіць у арганізацыі сплаўканторы.

Гомельскі сельскі райком партыі абавязан дапамагчы партарганізацыі ліквідаваць указаныя недахопы, поўнасцю выканаць рашэнне справаздачна-выбарчага схода, указанні комуністаў, правільна расставіць партыйныя сілы на адказныя ўчасткі лясной прамысловасці, каб па-большэвіцку ліквідаваць вынікі шкодніцтва.

Н. ГІРШЫН.

Дэпутат Вярхоўнага Совета СССР, памочнік начальніка гомельскага дэпо т. С. П. АСТАПАЎ за вывучэннем гісторыі ВКП(б).
Фота Я. Салавейчыка.

АРГАНІЗАВАЦЬ РАБОТУ БУДАЎНІЧЫХ БРЫГАД

ПЛЕШЧАНІЦЫ. З часу апублікавання пастановы партыі і ўрада аб аказанні дапамогі калгаснікам, якія перасяляюцца з хутароў у калгасныя цэнтры, ад калгаснікаў і аднаасобнікаў раёна паступіла ў праўленні калгасаў 1061 заява з просьбай дапамагчы ім перасяліцца. 54 аднаасобныя гаспадаркі, якія раней жылі на хутарах, уступілі ў калгасы, перавезлі свае будынкі ў калгасныя цэнтры.

З пачатку вясны ў 86 калгасах разгорнуты работы па сцягванню хутарскіх сядзіб. На сёнешні дзень перавезена 495 гаспадарак, арганізоўваюцца 42 новыя калгасныя цэнтры.

Амаль палова калгаснікаў сельгасарцелі «Чырвоны касар», Амнішаўскага сельсовета, жыла на хутарах. Зараз калгасная вёска павялічылася на 19 хат. Вуліца прыняла новы выгляд. Многія перасяліўшыеся калгаснікі пабудавалі новыя хаты. Цяпер калгаснікам не прыходзіцца траціць дарэмна часу на пераходы. Гэта значна павысіла прадукцыйнасць працы, павялічылася колькасць выпрацаваных працадзён.

Аднак, у радзе калгасаў раёна работа па сцягванню хутароў арганізавана вельмі дрэнна. Наглядаецца значны разрыў паміж перавозкай і складаннем будынкаў. З перавезеных 495 хат заселены толькі 365. Будаўніцтва астатніх не закончана.

У калгасе «Новы луч» перавезена 13 хат, але жывуць пакуль-што толькі ў адной. Такое-ж становішча і ў калгасах «Чырвоны гаравец», «Чырвоны сцяг», імя Ежова, імя Карла Маркса і некаторых іншых.

Разрыў паміж перавозкай і складаннем будынкаў тлумачыцца тым, што будаўнічыя брыгады ў гэтых калгасах фактычна спынілі сваю работу. Распачатыя пабудовы не закончваюцца ў той час, як ёсць дастатковая колькасць будаўнічых матэрыялаў, хапае рабочай сілы.

С. ХАМІЦЭВІЧ.

СЦЯГВАННЕ ХУТАРОЎ—ЗАБЫТЫ ЎЧАСТАК РАБОТЫ

СТАРЫЯ ДАРОГІ. 200 калгаснікаў раёна, якія жывуць на хутарах, падалі заявы з просьбай дапамагчы ім перасяліцца ў калгасныя цэнтры. Аднак, гэта законнае патрабаванне калгаснікаў не знайшло задаволення і падтрымкі з боку праўленняў многіх калгасаў раёна.

Наогул сцягванне хутароў па раёну праходзіць марудна. Толькі 70 гаспадарак прыступілі да перасялення. Перавезены і складзены будынкі 20 гаспадарак. Будаўнічыя брыгады ў многіх калгасах не арганізаваны, работы праходзяць самацёкам.

У калгасе «Чырвоная змена», Жыцінскага сельсовета, перавозка хутарскіх сядзіб праходзіць неарганізавана. Праўленне калгаса не адпускае коней для перавозкі будынкаў, не дапамагае перасяляючымся калгаснікам. Такое-ж становішча наглядаецца ў калгасах «Чырвоная Беларусь», «Першае мая», гэтага-ж сельсовета, і «Барацьбіт», Шчыткоўскага сельсовета.

Некаторыя калгасы, як імя Варашылава, Пасецкага сельсовета, і некаторыя калгасы Языльскага сельсовета пры забудове новых вёсак парушаюць правілы проціпажарнай аховы.

К. САНКЕВІЧ.

ТРАКТАРНЫЯ БРЫГАДЫ ПЕРАВЫКАНАЛІ ПЛАНЫ

ЛЮБАНЬ. Многія трактарныя брыгады Любаньскай МТС, спаборнічаючы паміж сабою, датэрмінова выканалі свае планы работ.

За летні перыяд трактарная брыгада Клімента Дастанкі ўзарала 1.638 гектараў замест плана 1.371. Брыгада зэканоміла 1.860 кілаграмаў гаручага.

Брыгады Івана Пыжа, Франца Цяліцкага, Фёдара Пякельніка, Нікалая Драбуцькі значна перавыканалі свае планы. Астатнія трактарныя брыгады МТС набліжаюцца да выканання сваіх абавязацельстваў.

Лепшы трактарыст МТС тав. Волкаў пры заданні 457 гектараў на сваім трактары «ХТЗ» выпрацаваў 773 гектары. Трактарысты Шкатула і Маруга заданні выканалі больш чым у паўтара раза. Усе гэтыя трактарысты далі значную эканомію гаручага.

К. ХОМЧАНКА.

УПУСЦІЛІ ЛЕПШЫЯ ТЭРМІНЫ ПАДНЯЦЦЯ ЗЯБЛІВА

КРУПКІ. Своечасовае і добраякаснае ўзняцце зябліва—залог высокага ўраджаю. Гэта добра разумеюць перадавыя калгасы раёна. Сельгасарцелі імя Стаханава, Крупскага местсовета, «Колас», Бобрушскага сельсовета, «Прагрэс», Сакалавіцкага сельсовета, даўно закончылі зяблевае ворыва.

Калгас імя Стаханава план зяблевага ворыва выканаў на 154 процанты. Ворыва праведзена ў лепшыя тэрміны, добраякасна. Гэтаму садзейнічалі правільная арганізацыя работы, індывідуальная здзельшчына. Добра працавалі і некаторыя іншыя калгасы раёна.

Аднак такое становішча не ўсюды. Па раёну яшчэ не ўзнята 6.596 гектараў зябліва, што складае 45 процантаў плана. Некаторыя калгасы, як «Шлях Сталіна», Ігрушацкага сельсовета, імя Молатава, Ухвальскага сельсовета, толькі зараз спешна прыступілі да ворыва. У выніку спешкі работы выконваюцца дрэнна: аруць мелка, з агрэхамі.

Няпоўнасцю скарыстоўваецца на ворыве зябліва і трактарны парк. Трактары Крупскай і некаторых іншых МТС прастойваюць з-за адсутнасці гаручага. Гаручае было і ёсць, але кіраўнікі МТС не паклапаціліся своечасова атрымаць яго і даставіць на базы МТС.

Для своечасовага скончання зяблевага ворыва былі ўсе ўмовы. Раён забяспечан магутным трактарным паркам, дастатковай колькасцю коней. Аставалася толькі ўзначаліць, арганізаваць работу. Аднак кіраўнікі раёна і некаторых калгасаў прапусцілі лепшыя тэрміны ворыва зябліва. Толькі 2 кастрычніка калгасам раёна былі даведзены штодзённыя заданні па зяблеваму ворыву.

Д. МАЛЕВІЧ.

УПРЫГОЖАННЕ БЕЛАРУСКАГА ПАВІЛЬЁНА НА ЎСЕСАЮЗНАЙ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ВЫСТАЎЦЫ

Для ўпрыгожання павільёна Беларускай ССР на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы выставачны камітэт нашай рэспублікі адправіў у Маскву тры скульптурныя групы, зробленыя скульптарамі Глебавым і Орловым. Дзве групы адлюстроўваюць пагранічнае становішча Савецкай Беларусі і адна паказвае росквіт мастацкай самадзейнасці беларускага народа — выкананне народнага танца «Крыжачок».

Для абліцоўкі фасада павільёна адпраўлена разное пано па дрэву работы скульптара Грубэ.

Адначасова для азелянення пляцоўкі павільёна накіравана 20 пладовых дрэў (яблыні, грушы, вішні), 6 серабрыстых ёлак і 50 кустоў чырваналістага клёну. Дрэвы прыбылі ўжо на тэрыторыю выстаўкі і зараз праводзіцца іх пасадка.

ЗА ПЕРАДАВУЮ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧУЮ НАВУКУ

Перад сельскагаспадарчымі навукова-даследчымі ўстановамі партыя і ўрад паставілі задачы велізарнай важнасці ў справе барацьбы за павышэнне ўраджайнасці соцыялістычных палёў і паляпшэння жывёлагадоўлі. Вывядзенне новых сартоў і новых культур, хутчэйшая распрацоўка і ўвядзенне правільных севазваротаў, хімізацыя, механізацыя і электрыфікацыя сельскай гаспадаркі, вывядзенне шляхам метызацыі высокапрадукцыйнай жывёлы, раёнаванне парод і рад іншых сур'ёзных задач — над усім гэтым павінны ўпарта працаваць навукова-даследчыя ўстановы па сельскай гаспадарцы.

На тэрыторыі Беларускай ССР вядуць навукова-даследчую работу 14 сельскагаспадарчых вопытных устаноў, якія ў асноўным размешчаны ў Менскай і Магілёўскай абласцях. Існуючыя вопытныя ўстановы ў сваёй рабоце не ахапілі такой важнейшай для БССР культуры, як бульба. Шкоднікамі была ліквідавана бульбяная станцыя, якая і да гэтага часу не аднаўлена. Апрача таго ў нашай рэспубліцы ні адна навуковая ўстанова ўсур'ёз не займаецца пытаннямі палаводства. Існаваўшая станцыя палаводства таксама па сутнасці ліквідавана.

У навукова-даследчай рабоце сельскагаспадарчых устаноў БССР адсутнічае планавасць. У выніку гэтага рад навукова-даследчых устаноў працуе без адзінага плана, без пэўных форм арганізацыйнай сувязі паміж сабой. Не ўстаноўлены таксама формы адносін да Наркамзема і Акадэміі навук БССР, якая павінна ажыццяўляць метадычнае кіраўніцтва ўсёй навукова-даследчай работай.

Ворагі народа, якія прабраліся ў кіраўніцтва сельскагаспадарчай навукай, нямала нашкодзілі тут. Яны прывадзілі ў нягоднасць вопытныя базы (Балотны інстытут), зрывалі выкананне тэматычных планаў, увядзенне правільных севазваротаў, няправільна трактавалі прымяненне мінеральных і арганічных угнаенняў, шкодніцка складалі глебавую карту БССР, зрывалі падрыхтоўку навуковых кадраў і т. д.

Здавалася, што навукова-даследчыя ўстановы, ачысціўшыся ад ворагаў народа і іх прыхвасняў, павінны былі па-большэвіцку прыступіць да ліквідацыі вынікаў шкодніцтва. Аднак вынікі шкодніцтва і па сёнешні дзень ліквідуюцца вельмі марудна. Акадэмія навук і Наркамзем не мабілізавалі калектыў навуковых работнікаў на вырашэнне неадкладных задач, якія пастаўлены перад навукова-даследчымі ўстановамі.

Адсутнасць належнай сувязі паміж вопытнымі станцыямі і навукова-даследчымі інстытутамі прыводзіць да таго, што ў пастаноўцы даследчай работы і ў яе методыцы адсутнічае комплекснасць. Усе навуковыя пытанні вырашаюцца па частках, а не комплексна, што не дае магчымасці зрабіць пэўныя навуковыя вывады. Таму атрымліваецца многатэмнасць навуковых работ і неактуальнасць тэм.

Характэрным прыкладам адсутнасці комплекснасці можа служыць работа Турскай вопытнай станцыі. Тут вывелі вельмі ўраджайны сорт кармавой травы «Гігант». Але дзякуючы таму, што пры вывядзенні гэтай травы пытанне вырашалася не ў цэлым, яе нельга пусціць у вытворчасць. Насенне травы пасля выспявання вельмі хутка асыпаецца, трава пашкоджваецца захворваннямі і т. д.

Адсутнасць планавасці ў рабоце прыводзіць да таго, што такія надзённыя пытанні, як барацьба з павелікай, з кляшчом і т. д., пакінута па-за ўвагай. У тэматычныя планы навукова-даследчых устаноў уключаюцца такія тэмы, па якіх з года ў год не атрымліваецца ніякіх рэзультатаў. Гэтыя тэмы сталі, як гавораць навуковыя работнікі, «дзяжурнымі тэмамі».

Тэматычныя планы складаліся без уліку маючыхся даных, без дастатковага тэарэтычнага абгрунтавання і без прыцягнення аграномаў і стаханаўцаў сельскай гаспадаркі, без дэталёва распрацаванай методыкі і тэрмінаў выканання. У рабоце навукова-даследчых інстытутаў назіраўся паралелізм — адны і тыя-ж пытанні вырашаліся многімі ўстановамі. Усё гэта прыводзіла да разбазарвання дзяржаўных сродкаў у той час, як рэзультат работы быў нікчэмны.

Жывёлагадоўчая станцыя ў мінулым годзе зрасходвала 547.000 рублёў, а за 9 месяцаў гэтага года — 327.000 рублёў, але станцыя для соцыялістычнай жывёлагадоўлі дала вельмі мала карыснага. Яна ні ў якай ступені не абслугоўвае соўгасна-калгаснай вытворчасці. Нічога з яе навуковай прадукцыі не прасунута ў вытворчасць. Прасунута толькі... заражонае насенне кармавой капусты, што з'яўляецца прамым шкодніцтвам.

Інстытут соцыялістычнай сельскай гаспадаркі да 1938 года зрасходваў на навукова-даследчую работу 2,5 мільёна рублёў. На жаль, гэтыя велізарныя сродкі не скарыстаны па назначэнню. Ворагі народа, якія пралезлі ў інстытут, карыстаючыся палітычнай слепатой членаў партыі і беспартыйных работнікаў, скарысталі значную суму гэтых сродкаў для сваёй шкодніцкай работы ў галіне сельскай гаспадаркі. З 1930 па 1938 год інстытутам было выдана 62 друкаваныя работы, з якіх 32 работы із'яты як шкодніцкія.

Да апошняга часу інстытут у сваёй рабоце не ліквідаваў вынікаў шкодніцтва, па-ранейшаму дапускаецца вывучэнне важнейшых пытанняў сельскай гаспадаркі абасоблена адзін ад аднаго, без арганічнай і ідэйнай сувязі. Па-ранейшаму інстытут прадаўжае даследчую работу без уцягвання шырокіх мас калгаснікаў-вопытнікаў, без апоры на калгасныя хаты-лабараторыі і аграхімлабараторыі і т. д.

Станцыя механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі не адпавядае свайму названню. За перыяд работы станцыі не было праведзена ні адной тэмы па электрыфікацыі сельскай гаспадаркі, хоць гэта пытанне з'яўляецца актуальным. На навукова-даследчую работу станцыя расходвала больш 1 мільёна рублёў (з 1933 па 1938 год), але эфект, атрыманы ад работ, вельмі нязначны. З усіх 18 выпушчаных станцыяй работ укаранёна ў вытворчасць толькі корнерэзка, канавакапацель, плуг Фамічова і ільнатрапалка Гарлачова. Астатнія канструкцыі ў вытворчасці сябе не апраўдваюць.

Такое-ж становішча ў большасці навукова-даследчых сельскагаспадарчых установах БССР.

Недастатковая ўкамплектаванасць вопытных устаноў высокакваліфікаванымі спецыялістамі, нізкая кваліфікацыя раду супрацоўнікаў і адсутнасць работы па іх перападрыхтоўцы без адрыву ад вытворчасці — усё гэта ў значнай ступені адбіваецца на паспяховым вырашэнні навуковых праблем. Да гэтага часу ніхто не займаецца такім пытаннем, як пасылка супрацоўнікаў у навуковыя камандыроўкі і ў галоўныя інстытуты Наркамзем і Акадэмія навук надзвычай дрэнна кіруюць работай вопытных устаноў.

Існуючая зараз у калгасах сетка хат-лабараторый яўна недастатковая, але і праз іх не ўкараняюцца ў вытворчасць навейшыя дасягненні ў галіне сельскай гаспадаркі. Наперакор указанням партыі і ўрада вопытныя станцыі і асобныя навуковыя работнікі ўсё яшчэ лічаць сканчэнне тэмы тады, калі па ёй напісана справаздача, а не ўкараненне вынікаў сваіх работ у вытворчасць. У БССР ёсць каштоўныя работы асобных вопытных станцый, якія заслугоўваюць увагі і неадкладнага прасоўвання іх у вытворчасць, як газагенератарны трактар, новыя пладовыя сарты і т. д.

Для карэннага паляпшэння работы навукова-даследчых устаноў трэба неадкладна рашыць пытанне аб планаванні ўсёй навукова-даследчай работы. Пры Наркамземе БССР неабходна арганізаваць вучоны совет. У совет павінны ўваходзіць людзі з высокай кваліфікацыяй—навуковыя работнікі, прафесары. Совет павінен займацца планаваннем навукова-даследчай работы, даваць заданні навукова-даследчым установам па лініі сельскай гаспадаркі і т. д.

У БССР неабходзен журнал па сельскай гаспадарцы. Журнал з'явіцца трыбунай абмену вопытам і хутчэйшага прасоўвання навейшых дасягненняў у вытворчасць. Разам з гэтым журнал павінен абагульняць велізарнейшы вопыт калгаснікаў-вопытнікаў сельскай гаспадаркі, стаханаўцаў.

Трэба ўмацаваць навукова-даследчыя ўстановы высокакваліфікаванымі кадрамі. Для гэтага ёсць два шляхі: запрашаць новых работнікаў і падрыхтоўваць навуковых работнікаў на месцы. Аднак, павышэнне кваліфікацыі навуковых работнікаў, падрыхтоўка аспірантаў да гэтага часу як след не арганізаваны.

Навуковыя работнікі павінны глыбока і ў дасканаласці авалодаць большэвізмам, без чаго яны не здолеюць справіцца з тымі адказнымі задачамі, якія пастаўлены перад імі партыяй і ўрадам. Хутчэй ліквідуючы вынікі шкодніцтва, апіраючыся ў сваёй штодзённай рабоце на шырокія масы калгаснікаў-вопытнікаў, работнікі навукова-даследчых устаноў павінны зрабіць совецкую сельскагаспадарчую навуку перадавой у свеце.

М. СЕВЕРЦАЎ.

За новыя творчыя поспехі!

„ЧАЛАВЕК З РУЖЖОМ“ У ВІЦЕБСКІМ ДЗЯРЖАЎНЫМ ДРАМАТЫЧНЫМ ТЭАТРЫ

Фінальная сцэна з п'есы Н. Пагодзіна «Чалавек з ружжом» у пастаноўцы Віцебскага Беларускага дзяржаўнага тэатра. Ролю В. І. Леніна выконвае артыст тэатра П. С. МАЛЧАНАЎ, ролю І. В. Сталіна выконвае засл. арт. рэспублікі А. К. ІЛЬІНСКІ. Фото С. Грына.

ІДЭЙНЫ РОСТ

Паспяховая творчая работа ў Віцебскім беларускім дзяржаўным драматычным тэатры за апошнія годы, усё больш упорнае авалоданне метадам соцыялістычнага рэалізма, работа над спектаклямі вялікіх, хвалюючых соцыяльных тэм, стварэнне спектакляў, якія адлюстроўваюць жыццё народа, і работа над уваскрашэннем глыбокіх вобразаў горкаўскай драматургіі дапамаглі калектыву тэатра прыступіць да ажыццяўлення пастаноўкі спектакля «Чалавек з ружжом». Віцебскі тэатр паставіў перад сабой задачу паказаць упершыню на беларускай сцэне вобразы геніяў сусветнага пролетарыята— Леніна і Сталіна ў тыя гераічныя дні, калі пад іх мудрым кіраўніцтвам масы зрабілі першую ў гісторыі чалавецтва соцыялістычную рэволюцыю. П'еса Нікалая Пагодзіна дае цікавы драматургічны матэрыял для стварэння спектакля, раскрываючага вялікія гістарычныя падзеі першых дзён Кастрычніка і ўстанаўлення совецкай улады. Яна паказвае рост класавага ўсведамлення народа, паказвае яго геніяльных правадыроў, як яны кіравалі масамі, вучыліся ў іх і заўсёды былі наперадзе мас.

Рэжысура, прыступаючы да пастаноўкі п'есы «Чалавек з ружжом», імкнулася як мага ярчэй данесці асноўную думку спектакля — паказаць, як «тая агітацыя, якую вядуць простыя, неадукаваныя людзі — непераможна» і як гэта агітацыя знаходзіла водгук у масах. У п'есе скразным дзеяннем праходзяць сцэны, якія падкрэсліваюць гэту асноўную думку. Вось комуніст Чыбісаў. Ён лозунгамі партыі, зразумелымі і блізкімі масам, пераканаўча дзейнічае на сазнанне салдата Шадрына. Пад яго ўплывам забіты царскім рэжымам селянін вырастае ў свядомага байца рэволюцыі. Чыбісаву дапамагае малады салдат Ларыён, які знаёміць Шадрына з ленінскім дэкрэтам аб зямлі. Пасля гутаркі з В. І. Леніным Шадрын, які марыў да гэтага часу аб звароце дадому ў вёску, пачынае разумець неабходнасць неадкладнай барацьбы з буржуазіяй для ўмацавання заваяванняў пролетарскай рэволюцыі. З гэтага моманту ўсе помыслы Шадрына накіраваны на ўмацаванне і абарону ўлады рабочых і сялян. Паглыбляючы думку спектакля, рэжысура імкнулася выявіць асноўны ленінскі прынцып яднання рабочых і сялян пад кіраўніцтвам пролетарыята.

Ажыццяўленню спектакля дапамагла наяўнасць у тэатры неабходных творчых сіл для выканання асноўных роляў — Леніна, Сталіна, а таксама і роляў Шадрына, Чыбісава і іншых.

Вопыт гэтай работы паказаў, што на беларускай сцэне магчымы спектаклі, якія дазваляюць совецкаму гледачу ўбачыць гісторыю рэволюцыі і яе правадыроў.

Ажыццяўленне пастаноўкі «Чалавек з ружжом» спрыяла большаму палітычнаму росту ўсіх удзельнікаў спектакля. Калектыў вывучаў гістарычныя матэрыялы, праводзіў творчыя гутаркі з удзельнікамі кастрычніцкіх падзей, знаёміўся з радам дакументаў, наведваў музеі і т. д.

З велізарным задавальненнем і ўдзячнасцю мы адзначаем увагу з боку грамадскіх і партыйных арганізацый, і асабліва з боку сакратара ЦК КП(б)Б тав. Панамарэнка. Мы лічым, што работа над спектаклем не спынецца, і калектыў тэатра будзе імкнуцца да далейшага ўдасканалення і паглыблення ўсіх вобразаў.

І. А. ВІНЬЯР,
Б. П. ТАМАРЫН,
пастаноўшчыкі спектакля «Чалавек з ружжом».

ПАГЛЫБІМ РАБОТУ НАД СПЕКТАКЛЕМ

Радасна было працаваць над роляй рабочага Чыбісава ў п'есе Н. Пагодзіна «Чалавек з ружжом», дзе выведзены вобразы правадыроў працоўнага чалавецтва—Леніна і Сталіна. Тэатр давeрыў мне гэтую адказную, складаную ролю. Трэба было апраўдаць гэта давер'е, трэба было стварыць праўдзівы, рэалістычны вобраз рабочага-большэвіка. Драматург у гэтым вобразе падкрэсліў кіруючую ролю рабочага класа, які вёў за сабою сялянства на барацьбу за справу большэвіцкай партыі. Гэту ідэю мы ў нашай рабоце над вобразам Чыбісава не забывалі ні на хвіліну. Нам хацелася не толькі расказаць аб тым, што рабочы клас кіраваў сялянствам, нам хацелася псіхалагічна раскрыць гэту вялікую соцыяльную з'яву, паказаць, як большэвік, умудроны вялікай праўдай большэвіцкай партыі, вядзе за сабою людзей, якія яшчэ стаялі ў баку ад гэтай праўды.

Як відаць, роля Чыбісава нясе вялікую ідэйную нагрузку, і сказаць, што я з ёю поўнасцю справіўся, яшчэ нельга. Трэба яшчэ многа папрацаваць над больш глыбокім раскрыццём сцэны сустрэчы Чыбісава з Шадрыным, сцэны, калі Чыбісаў угаварвае Шадрына ісці да салдат Керэнскага. Але выпускам прэм'еры мы не закончылі работу над спектаклем.

Задача ўсіх нас, удзельнікаў паказу, зрабіць спектакль яшчэ больш цікавым, яшчэ больш мастацка каштоўным.

Актор А. Г. ШЭЛЕГ.

ТВОРЧАЯ РАДАСЦЬ

Маёй канкрэтнай задачай у спектаклі было найбольш праўдзіва і шчыра вырашыць эпізадычны вобраз Надзежды, жонкі Шадрына, простай сялянскай жанчыны.

Гэта жанчына, ганімая з вёскі галечай і голадам, вымушана прыслужваць выжыўшай з розуму старой і выконваць усе яе шалёныя патрабаванні дзеля таго, каб сабраць нямнога грошай на карову і гэтым выратаваць сваіх дзяцей ад галоднай смерці. Складаным у гэтай ролі аказалася паказаць радасць жонкі, сустрэўшай раптоўна ў Петраградзе свайго мужа, якога яна лічыла ўжо загінуўшым на фронце, і засмучэнне ўсёй гэтай радасці незразумелым для яе жаданнем мужа зноў чамусьці ваяваць.

Сутычка Шадрына, які пачынае разумець, што кавалак яго зямлі і мізэрная гаспадарка не даюць яму, асуджанаму на рабства ўладаю памешчыкаў і капіталістаў, сапраўднай радасці жыцця, і Надзежды, якой пакуль нічога не зразумела ў адбываючыхся падзеях,— у гэтым складанасць і цікавасць вобраза.

У заключэнне хачу сказаць, што я ўсе намаганні прыклала да таго, каб цяплей падаць вобраз Надзежды, своеасабліва лірычнай жанчыны з рашучым характарам, якая можа ў будучым вырасці ў барацьбіта за сапраўдную свабоду. Работу над вобразам лічу яшчэ няпоўнацэннай і хачу далей працаваць над удасканаленнем гэтага вобраза.

Актрыса Р. Н. КАШЭЛЬНІКАВА.

СІЛА МАСТАЦКАЙ ПРАЎДЫ

Радасны час настаў, калі я даведаўся, што мне прадстаіць велізарная і адказная работа над роллю Шадрына, чалавека, які гаварыў з вялікімі геніяльнымі правадырамі рэволюцыі Леніным і Сталіным. Гэта работа мяне паглынула ўсяго так, як паглынула і захапіла яна ўвесь наш калектыў, пачынаючы ад т. Малчанава, працуючага над вобразам вялікага Леніна, і канчаючы акторам, які іграе бессалавесную ролю. Неяк пановаму ўважліва чыталіся мною кнігі аб днях Вялікага Кастрычніка, хацелася ўзяць з гісторыі ўсё, што дапамагло-б мне глыбей раскрыць вобраз.

Іван Шадрын — гэта збіральны вобраз рускага селяніна часоў імперыялістычнай вайны.

Вось кароткі шлях развіцця гэтай ролі: тры годы сядзіць чалавек з ружжом у акопах, абараняючы чужую ўласнасць, і пакутліва шукае выхаду з сусветнай бойні. Свет чужы Шадрыну. Але вось у Шадрына адпускны білет. Ён едзе ў Тамбоўскую губернію, у вёску да свайго маленькага кавалачка зямлі. Па дарозе дадому Шадрын заязджае ў Петраград наведаць сястру, якая служыць горнічнай у багатых паноў. Ён «скончыў ваяваць» і ўсе яго мыслі зараз толькі аб вёсцы.

«Вось куплю карову і зажыву па-добраму». Вадаварот рэволюцыі захватвае яго. Ён сустракае рабочага Чыбісава і разам з ім пападае ў Смольны. Але вось у Смольным прачытан дэкрэт аб зямлі, і ўсе сумненні знікаюць. У калідоры Смольнага Іван Шадрын выпадкова сустракаецца з Леніным. Ленін цёпла і душэўна распытвае яго аб салдацкім жыцці. Калі ён пасля размовы даведваецца, што яго просты, ветлівы субяседнік і ёсць вялікі Ленін, ён ніяк не можа прыйсці ў сябе ад узбуджэння. Гэта сустрэча зрабіла на Шадрына ашаламляючае ўражанне, ён вырас на цэлую галаву, яму многае стала ясным з таго, што да гэтых пор смутна брадзіла ў яго душы. Ён зразумеў, што трэба абараняць рэволюцыю ад паноў і памешчыкаў. Рэволюцыя ставіць яго, простага салдата, на чале рэволюцыйнага палка, ідучага на фронт абараняць Петраград. Іван Шадрын смела ідзе да салдат Керэнскага расказаць ім аб ленінскай праўдзе.

Я паставіў у ролі Шадрына асноўную задачу — паўней раскрыць веліч ленінскага генія, сілу яго мыслі, праўду яго ідэі.

Актор Н. ЗВЕЗДАЧОТАЎ.

АБ МАЛЕНЬКІХ РОЛЯХ

Даўно даказана, што з маленькіх роляў пры ўдумлівых і сур'ёзных адносінах да іх, можна ствараць поўнацэнныя, яркія вобразы. На маю долю выпала іграць у п'есе «Чалавек з ружжом» дзве маленькія ролі: соцыял-дэмакрат і салдат у гадах. Адна з іх — соцыял-дэмакрат — роля адмоўная, другая — салдат у гадах — у рэзультаце дзеяння робіцца станоўчым персанажам. Адмоўных роляў у мяне было многа, і таму мне прышлося вельмі асцярожна падыходзіць да яе. Я рашыў стварыць поўны жыццёвы вобраз. Можна было пайсці па агульнаму штампу, іграць соцыял-дэмакрата, як гратэскавую маску, бо і матэрыял сам па сабе вядзе на гэта. Але я выбраў іншы шлях стварэння вобраза: раскрыццё рэальнага жывога чалавека. І няхай глядач сам па яго ўчынках выносіць свой прысуд.

На першым-жа паказе я адчуў, што мой шлях стварэння вобраза правільны; чым сур'ёзней і больш шчыра я іграю яго, тым больш глядач яго ненавідзіць і смяецца над ім.

У другім вобразе — салдат у гадах — мне хацелася паказаць, як працоўны народ — бяднейшае сялянства бачыла ў партыі большэвікоў і геніяльным правадыру рабочага класа В. І. Леніне сваіх вызваліцеляў, барацьбітоў за сапраўдныя народныя інтарэсы. Гэты вобраз мне блізкі. Мяне ён захапляе і хвалюе. Вельмі рад, што мне ў гэты спектакль давялося ўнесці сваю скромную работу.

Актор Ц. Н. СЯРГЕЙЧЫК.

УДЗЯЧНАЯ ЗАДАЧА

У апошні год кіно, а затым і тэатр паставілі задачу стварыць вобраз жывога Леніна сродкамі свайго мастацтва. У Беларусі мне першаму выпала шчасце ўвасобіць вобраз Владзіміра Ільіча на сцэне. Я-б не сказаў, што мне спачатку страшна было брацца за ажыццяўленне такой задачы. Страшна было потым, значна пазней, калі работа падыходзіла да завяршэння. Я паглядзеў тое, што зроблена Шчукіным і Штраухам у кіно і ў тэатры, мысленна ўзважыў свае сілы, уважліва прыгледзеўся да акалічнасцей, у якіх паказан Ленін у п'есе Пагодзіна, — і даў сваю згоду працаваць.

Работу я пачаў над вобразам незалежна ад п'есы і задоўга да рэпетыцый спектакля.

Выдатнай скарбніцай матэрыялаў аб Владзіміру Ільічу з'яўляецца музей Леніна ў Маскве і яго філіял у Ленінградзе.

Многія гадзіны я праводзіў у залах абодвух музеяў, уважліва ўглядаючыся ў рысункі з натуры мастакоў Андрэева, Альтмана, Бродскага, прымерваючыся мыслена да рухаў, надзвычайна выразна схопленых з натуры скульптарам Андрэевым. Не раз праглядаў дакументальны фільм, стараючыся адчуць характар Владзіміра Ільіча, стараючыся ўлавіць найбольш тыповае ў яго жэсце, паходцы, манеры гаварыць і т. д. Набыў безліч фатаграфій, рэпрадукцый з вобразам Ільіча, пласцінкі з запісам прамоў Владзіміра Ільіча і т. д. Затым пагрузіўся ў вывучэнне твораў Леніна.

Для вывучэння біяграфіі Леніна я ў першую чаргу карыстаўся заламі музея Леніна, а затым кнігай т. Яраслаўскага «Біяграфія Леніна», пазнаёміўся з манаграфіяй Горкага, кнігай Крупскай, расказамі рабочых, Анры Барбюса, Еф. Зазулі і т. д. і т. д. Пабываў у Разліве ў шалашы, дзе хаваўся Ільіч пасля чэрвеньскіх падзей, пабываў у Смольным, сустрэўся з радам людзей, якія былі знаёмы з тав. Леніным у перыяд 1917—18 года.

Мяне здзівілі асаблівая цеплыня і ўсхваляванасць, з якой гэтыя таварышы гаварылі аб сваіх сустрэчах з Ільічом, адбываўшыхся 20 год таму назад. У апошні час мая сустрэча з тав. Яраслаўскім асмысліла пройдзены мною шлях і ўмацавала мяне ў маіх прадстаўленнях аб вобразе Ільіча.

Важна было не захапіцца толькі знешнім падражаннем, важна было раскрыць унутраную сутнасць вобраза і арганічна спалучыць унутраныя і знешнія рысы.

Паходка, жэсты, голас павінны былі стаць настолькі прывычнымі і ўжытымі, каб пры выкананні ролі аб іх не думаць і аддавацца палкам раскрыццю ўнутранага свету вобраза.

Апошні этап—гэта грым і касцюм вобраза Леніна. Касцюм прыблізна падобны на ленінскі па форме, хоць па колеру і па матэрыялу ён не той. Касцюм трэба зрабіць іншы. Грым мы з мастаком Нікалаевым вельмі доўга шукалі. Аднак і на сёння мы не спыняем работу па паляпшэнню грыма, і, спадзяюся, даб'емся яшчэ лепшых рэзультатаў.

Работа над вобразам Леніна даставіла мне многа творчай радасці. Гэта работа творча і палітычна абагаціла мяне, як ні адна мая папярэдняя работа.

Артыст П. С. МАЛЧАНАЎ.

ДОБРЫ СПЕКТАКЛЬ

«Чалавек з ружжом» — п'еса аб гераічным народзе нашай краіны, які пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, найвялікшых правадыроў працоўных — Леніна і Сталіна — ажыццявіў пераможную пролетарскую рэволюцыю і паспяхова будуе комуністычнае грамадства на адной шостай частцы зямнага шара. Асноўнымі дзеючымі асобамі ў спектаклі з'яўляюцца В. І. Ленін і чалавек з ружжом — радавы салдат, потым актыўны барацьбіт за соцыялістычную рэволюцыю Іван Шадрын, які ўвасабляе сабою гераічны ўзброены народ нашай краіны.

Праз усю п'есу праходзіць вобраз В. І. Леніна. Глядач адчувае яго прысутнасць нават і тады, калі не бачыць Ільіча на сцэне. Аб ім гавораць, ім жывуць, да яго імкнецца ўвесь магутны паток рэволюцыі. Ужо ў першай карціне глядач бачыць выключную сілу Леніна. У акопах змучаныя салдаты. Здаецца, няма сілы, здольнай папарушыць, падняць гэтых знясіленых «абаронцаў» Расіі. Але вось з'яўляецца салдат з «Акопнай праўдай», дзе надрукован артыкул В. І. Леніна. І ўсе ўзняліся, прыхіліліся да ліхтара, прагна ловяць кожнае слова чытчыка. Кантужаны салдат і той, напружваючы апошнія сілы, пацягнуўся да чытаючых са словам «Ленін».

У сёмай карціне глядач бачыць, як з усіх куткоў вялікай краіны ідзе народ да Леніна за парадай, падтрыманнем, дапамогай. Моцна запамінаецца ў памяці эпізод з сялянамі-хадакамі да Леніна. Расказ Шадрына аб Леніне салдатам Керэнскага становіць іх у рады барацьбітоў за перамогу рэволюцыі.

Нават ворагі прызнаюць сілу Леніна. Аб гэтым гаворыць капіталіст Сібірцаў. Прадстаўнік «нейкай дзяржавы» пасол германскага імператара Вільгельма прызнае, што самы выдатны дзеяч Расіі гэта Ленін.

П'еса Пагодзіна была толькі першай спробай паказаць вобраз Леніна на сцэне. Яна, зразумела, не дае ўсебаковага ўяўлення аб тытанічным вобразе геніяльнага правадыра. Але заслуга драматурга ў тым, што ён здолеў улавіць і перадаць самыя важныя, характэрныя рысы Ільіча.

Выключна ганаровая і адказная задача—стварэнне вобраза В. І. Леніна ўпершыню на беларускай сцэне выпала на долю артыста П. С. Малчанава. Са здавальненнем можна сказаць, што тав. Малчанаў справіўся са сваёй задачай. Ён змог перадаць характэрныя рысы Владзіміра Ільіча, пачынаючы ад знешнасці, характэрных ленінскіх жэстаў, манеры, паходкі, вымаўлення, і канчаючы галоўным — паказаць унутраную напоўненасць вобраза правадыра рэволюцыі.

Владзімір Ільіч умее паважаць і цаніць кожнага простага чалавека з народа, але Ленін поўны нянавісці і знішчальнага сарказма да ворагаў рэволюцыі. Апладысментамі сустракае глядач, калі Ленін адбірае пропускі ў меншавікоў і дае загад не пускаць іх больш у Смольны. Удала перадае Малчанаў і ленінскую знаходлівасць, геніяльнасць у вырашэнні задач рэволюцыі.

Артыст Віцебскага Беларускага дзяржаўнага тэатра Н. П. ЗВЕЗДАЧОТАЎ у ролі Івана Шадрына ў п'есе «Чалавек з ружжом». Фото С. Грына.

Вельмі ўдалася Малчанаву сцэна ў кабінеце (восьмая карціна). Тут ён надзвычай пераканаўчы, блізкі.

Няма сумнення, што далейшай настойлівай работай над удасканаленнем кожнай дэталі вобраза артыст дасягне яшчэ большай мастацкай закончанасці вобраза, даб'ецца, каб кожнае слова гучэла шчыра, жыццёва, запальваюча. Зробленая Малчанавым вялікая і ўдалая работа над вобразам Леніна з'яўляецца перамогай не толькі яго, як артыста, але і ўсяго беларускага совецкага мастацтва. Аднак, нельга спыняцца на дасягнутым. Трэба і далей працаваць над удасканаленнем вобраза, над адшліфоўкай кожнай дэталі яго.

У п'есе Н. Пагодзіна, хоць і вельмі скупа, паказана каласальная роля І. В. Сталіна ў Кастрычніцкай рэволюцыі і тая надзвычайная дружба, любоў і ўзаемная павага, якая яднала двух правадыроў рэволюцыі — Леніна і Сталіна. Заслужаны артыст рэспублікі А. К. Ільінскі вельмі многа працы паклаў на тое, каб з найвялікшай шчырасцю і яркасцю паказаць гледачу вобраз найвялікшага правадыра працоўных Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна.

Ролю чалавека з ружжом, салдата Шадрына выконвае артыст Звездачотаў. Вялікая ўдача актора ў значнай ступені вызначыла поспех спектакля ў цэлым. Іменна на вобразе Шадрына паказваецца сіла ўздзеяння ідэй пролетарскай рэволюцыі. Артыст Звездачотаў надзвычай пераканаўча, шчыра і ярка паказаў шлях простага салдата-акопніка, селяніна-бедняка, вырастаючага ад вузкага кола дробнаўласніцкіх інтарэсаў да ўсведамлення вялікіх ленінскіх ідэй соцыялістычнай рэволюцыі.

Рэволюцыя робіць пералом і ў свядомасці жанчыны-сялянкі жонкі Шадрына Надзеждзе (артыстка Кашэльнікава). Гэты пералом недастаткова пераканаўча паказвае актрыса, якая наогул ярка выконвае ролю Надзежды.

Запамінаючыяся вобразы стварылі артысты І. І. Тупік (селянін з дэлегацыі), А. М. Трус (матрос Дымаў), М. С. Белінская (Каця), І. А. Матусевіч (Лапухоў).

Поспех спектакля ва многім абумоўлен выключна стараннай рэжысерскай работай пастаноўшчыкаў І. А. Віньяра і Б. П. Тамарына. Свежа і рэалістычна аформіў спектакль мастак Марыкс. Удалы грым В. І. Леніна зрабілі мастакі Нікалаеў і Школьнікаў.

У спектаклі ёсць нямала недаапрацаваных і проста слабых месц. Не ўдаліся тэатру сцэны, якія паказваюць ворагаў рэволюцыі — буржуазію ў дні Кастрычніка. Сцэны гэтыя атрымаліся худасочныя, мала пераканаўчыя.

Удача спектакля «Чалавек з ружжом» у Віцебскім Белдзярждрамтэатры паказвае яшчэ раз, якія вялікія творчыя магчымасці тояцца ў масах работнікаў мастацтваў БССР.

Перамогу тэатра трэба замацаваць. Трэба далей працаваць над гэтым адказнейшым спектаклем, шліфаваць і даапрацоўваць кожны вобраз, кожную дэталь.

Прыклад Віцебскага тэатра, які праявіў надзвычай каштоўную ініцыятыву, узяўшыся за пастаноўку п'есы «Чалавек з ружжом», павінен падказаць і іншым тэатрам БССР узяцца за стварэнне на сцэне вобразаў Леніна і Сталіна.

Ф. КАНСТАНЦІНАЎ.

РАСТУЧАЯ МОЛАДЗЬ

Большая частка калектыва нашага тэатра — гэта моладзь. Сярод яе ёсць акторы са стажам ад 5 да 8 год. Гэта моладзь, пры належнай дапамозе і кіраўніцтве, можа ствараць цікавыя вобразы.

Доказам гэтага служыць тое, што ў спектаклях тэатра за апошні час значна выраслі маладыя акторы Трус, Фадзееў, Тупік і інш. Поспехі прыходзілі не самі па сабе, а дзякуючы ўпорнай рабоце гэтых актораў над сабой.

Вестка аб тым, што нашаму тэатру даверана такая адказная работа, як пастаноўка п'есы «Чалавек з ружжом», ускалыхнула ўвесь калектыў. Кожнаму хацелася атрымаць ролю і большасць таварышаў упорна працавала і над маленькімі ролямі.

Возьмем да прыкладу артыста Тупіка. Яго роля ў п'есе «Чалавек з ружжом» невялікая і матэрыял для работы бяднейшы, чым у іншых. Аднак ён добра справіўся са сваёй работай, бо, як і ў кожнай п'есе, упорна працаваў над сабой.

Маладыя артысты Малюгін і Заранак уважліва выслухоўвалі рэжысера, шукалі, замацоўвалі знойдзенае і дабіліся нядрэнных поспехаў. Другія-ж, як напрыклад тав. Казлоў, на першых пробах знайшлі нешта добрае і на гэтым супакоіліся. Актор Буракоў у гэтай п'есе не зусім справіўся з вобразам генерала, але упорна працаваў над роляй.

Хацелася-б, каб кіраўніцтва нашага тэатра старалася заўважаць поспехі моладзі і адзначала-б гэтыя поспехі, каб моладзь больш упорна працавала над кожнай маленькай ці вялікай роляй.

Актор І. А. МАТУСЕВІЧ.

МАЛЕНЬКІ ФЕЛЬЕТОН

ПРЫГОДЫ ГЕРШОВІЧА

Нарада была назначана на пяць гадзін. Гершовіч паглядзеў на свой гадзіннік: без дзесяці чатыры. Трэба да нарады паспець паабедаць. Пайсці дадому — пакуль туды, ды назад—шмат часу пройдзе. Не, ён лепш пойдзе ў сталовую. Так будзе хутчэй. Тым больш, што сталовая знаходзіцца тут-жа, можна сказаць, пад бокам. Ён разлічваў так: поўгадзіны пойдзе на абед і ён яшчэ паспее да пачатку нарады прагледзець некаторыя матэрыялы.

Гершовіч зайшоў у сталовую № 1, што па Совецкай вуліцы. Ён заняў месца за столікам і чакае прыходу афіцыянткі. Праходзіць дзесяць, дваццаць мінут — і ніхто, уявіце сабе, не падыходзіць да Гершовіча запытаць: чаго, уласна кажучы, сядзіць тут гэты грамадзянін і што яго ў першую чаргу цікавіць. Сядзіць сабе чалавек—няхай сядзіць. Нікога гэта не турбуе. Ды ці мала чаго людзі заходзяць у сталовую. Можа чалавеку ногі забалелі, вось ён і зайшоў пасядзець.

Гершовіч бачыць: маладая асоба ў халаце, які па ўсіх адзнаках меў калісьці белы колер, падыходзіць да суседняга століка. Наведвальнік нервуе: ён сядзіць ужо больш гадзіны.

Маладая асоба гаворыць:

— Дарэмна хвалюецеся, грамадзянін. Нервы?! Калі ў вас нервы, то вам патрэбна нарзанныя ванны прымаць, а не ў сталовую хадзіць... Мы—сталовая, а не Кіславодск!

Тут падымаецца наведвальнік, які сядзеў за трэцім столікам. Столік гэты, як і астатнія, — накрыт абрусам, закліканым, як відаць, даказваць, што вада і мыла зусім непатрэбныя рэчы.

— Таварыш афіцыянтка, падыйдзіце, калі ласка, сюды. У мяне нервы моцныя, жалезныя, павінен вам сказаць. Вось паўтары гадзіны ўжо сяджу ў чаканні абеда і нічога... цярплю... не выходжу з сябе...

Гершовіч назірае за ўсёй гэтай карцінай і чакае, калі афіцыянтка да яго падыйдзе. А яна не падыходзіць. Быццам і няма тут Гершовіча.

З розных столікаў чутны галасы.

— Мне пару чаю.

— Няма ў нас чаю.

— Чаму? Вады нехапае?

— Запытайце ў дырэктара.

— А хто ў вас дырэктар?

— Львовіч.

— Паклічце яго сюды.

— Яго няма ў сталовай.

— Дзе ён?

— Дзе ён, дзе ён!? Вы, мабыць, думаеце, што ў дырэктара толькі і спраў, што сталовая? Ён можа быць занят больш важнымі справамі.

— Чаму вілку не падаеце? Дэфіцыт? Вывесілі-б аб'яву: «З прычыны недахопу вілак, просьба прыносіць іх з сабой з дому».

Слухаючы гэтыя разгаворы Гершовіч думае:

— Цікава ведаць, хто гэта ў Менску ўзначальвае грамадскае харчаванне. Хацеў-бы я паглядзець на такога кіраўніка.

А час ідзе. Гершовіч паглядзеў на гадзіннік: без пятнаццаці пяць. Ён узяўся за галаву: да нарады асталося пятнаццаць мінут. Тут наўрад ці дачакаешся абеда... Давай-ка зайду ў другую сталовую...

Ён хутка адзеў паліто і паімчаўся у сталовую № 2. Народу тут было не так ужо многа. Ён сеў за столік і пачаў вачыма шукаць афіцыянтку. Яна падышла.

— Вы толькі-што селі, грамадзянін, а хочаце каб у вас прынялі ўжо заказ.

— Хіба ў вас існуе нейкая норма «выседкі»?

— Вас многа, а нас мала. Не можам мы так...

— Колькі прыдзецца чакаць?

На гэта нетактычнае пытанне адказу не паследвала. Афіцыянтка пайшла, відавочна, пакрыўджаная, не прыняўшы заказу.

Гершовіч накіраваўся да выхаду. Твар у яго быў змрочны, вочы злыя. Ён у душы лаяў на чым свет стаіць кіраўніка трэста кафе і рэстаранаў...

У пяць пачнецца нарада, трэба спяшацца...

***

Апісаныя намі прыгоды маглі-б мець месца, калі-б Гершовіч, выконваючы абавязкі дырэктара менскага трэста кафе і рэстаранаў, наведаў сталовыя, падведамственыя трэсту.

С. КРАУЦОУ.

БЕЛАРУСКАЯ ЗДРАЎНІЦА

Бабруйская курортная бальнеалагічная лячэбніца—адзіны курорт у БССР. Яна існуе 2 з палавінай года.

Светлыя, культурна абсталяваныя пакоі стацыянара на 40 ложкаў прапусцілі за гэты час звыш 900 хворых. Штодзень праз амбулаторны прыём лячэбніца прапускае звыш 300 чалавек. У лячэбніцы прымяняюцца: электра- і светалячэнне, мінеральныя і гразевыя ванны, масаж, механотэрапія, торфалячэнне. Метады лячэння, прымяняемыя больніцай, даюць значны эфект у аднаўленні здароўя працоўных. Яркім доказам гэтаму служаць шматлікія водзывы і падзякі, якія атрымлівае лячэбніца ад былых хворых.

Лячэбніца мае ўласны аўтатранспарт, да паслуг хворых — вялікі парк, фруктовы сад з кветнікамі.

Значнае пашырэнне лячэбніцы намечана правесці ў 1939 годзе. НК аховы здароўя БССР намечана будаўніцтва новага корпуса для пансіяната на 60 коек і для новых кабінетаў — інгаляторыя, лячэбнай фізкультуры, зубаўрачэбнага і рэнтгенаўскага. Значна будзе пашыран парк. Агульны аб'ём капітальных затрат 700 тысяч рублёў.

АДПАЧЫНАК СЕЛЬСКІХ КААПЕРАТАРАЎ

Добра правялі свой водпуск у гэтым годзе работнікі спажывецкай кааперацыі БССР. На лепшых курортах Саюза — у Сочы, Кіславодску, на паўднёвым беразе Крыма адпачывала і лячылася 400 работнікаў сельскай кааперацыі рэспублікі. Работнік прылаўка Урэцкага сельпо, Слуцкага раёна, тав. Вендраў адпачываў у Жэлезнаводску, дырэктар Пакацкага сельпо, Свяцілавіцкага раёна, тав. Кузмянкоў — на паўднёвым беразе Крыма, 100 чалавек адпачывала ў санаторыях. Праз рэспубліканскія дамы адпачынку прапушчана 1780 чалавек. На экскурсіях у Ленінградзе, Маскве, на канале Масква—Волга, Каўказе і т. д. пабывала 162 чалавекі.

На арганізацыю адпачынку работнікаў спажывецкай кааперацыі выдаткавана ў гэтым годзе 750 тысяч рублёў.

Дзеці з дзіцячага сада менскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча. Фото С. Грына.

БІБЛІЯТЭКА імя ГОРКАГА

Пры Доме ўрада ў Менску ўжо некалькі год існуе ўрадавая бібліятэка імя Горкага, якая стала адным з буйных цэнтраў палітычнай і культурна-выхаваўчай работы сярод совецкай інтэлігенцыі.

Бібліятэка абслугоўвае многатысячны калектыў работнікаў цэнтральных, совецкіх і гаспадарчых устаноў, размешчаных у Доме ўрада. Яна мае да паўтары тысячы пастаянных чытачоў, якія карыстаюцца дамашнім і індывідуальным абанементамі. Гэтыя чытачы—старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета, Соўнаркома, наркомы і іншыя кіруючыя совецкія работнікі, эканамісты, статыстыкі, інжынеры, тэхнікі, аграномы, планавікі, юрысты, бухгалтары, фінансісты. Да іх паслуг кніжны фонд, які налічвае ўжо 40.000 тамоў кніг па пытаннях палітыкі, эканомікі, літаратуры, мастацтва, совецкага законадаўства. Абсталяван выдатны чытальны зал.

У апошні час бібліятэка праводзіць сярод сваіх чытачоў—совецкіх служачых—рад цікавых масавых мерапрыемстваў. У насценгазетах наркаматаў змяшчаюцца паведамленні аб атрыманых бібліятэкай літаратурных навінках. Аб гэтым-жа паведамляюць шчыты, развешаныя па паверхах Дома ўрада У дапамогу чытачу арганізаваны кансультацыі па народнагаспадарчаму ўліку, планаванню, паліт-эканоміі, па мастацкай літаратуры і рускай мове. Пачынае працаваць кансультацыя па пытаннях бягучай палітыкі.

Сярод інтэлігенцыі наглядаецца вялікая цяга да глыбокага вывучэння гісторыі ВКП(б). Жаданнем авалодаць марксісцка-ленінскай тэорыяй прасякнуты не толькі служачыя—члены партыі, але і беспартыйныя. Вывучаючы гісторыю большэвіцкай партыі, яны працуюць таксама над творамі класікаў марксізма.

У чытальным зале ў спецыяльнай вітрыне «Да вывучэння гісторыі ВКП(б)» сабраны творы класікаў марксізма-ленінізма, рад артыкулаў і іншых матэрыялаў па пытаннях гісторыі большэвізма. Тут-жа—выстаўка «Жыццё выдатных большэвікоў», дзе выстаўлена літаратура аб Леніне, Сталіне, Варашылаве, Свердлове, Орджанікідзе, Дзержынскім, Фрунзе, Дзімітраве, Баумане, Лазо, Кецховелі.

Ёсць пастаянная выстаўка літаратуры па пытаннях міжнароднай палітыкі. У альбоме сабраны артыкулы аб Іспаніі, Кітаі, Чэхаславакіі, аб становішчы ў розных краінах свету.

З мастацкай літаратуры асаблівы попыт прад'яўляецца на творы Горкага, А. Талстога, Фейхтвангера, Н. Астроўскага. У апошні час чытачы прад'яўляюць патрабаванні на «Испанский дневник» Міхаіла Кальцова.

Бібліятэка абсталявала новую кнігахавальню, якая ўмяшчае да 150.000 кніг.

ФАБКОМ-МІЛЬЯНЕР

Бюджэт фабкома віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ» у гэтым годзе дасягнуў унушальнай лічбы — 1.794.330 рублёў. Гэта лічба складаецца з буйных сум соцстраха і профбюджэта. За тры кварталы 1938 года работніцам фабрыкі выплачана дапамогі па цяжарнасці 328.690 рублёў. 59.375 рублёў выдана мацерам-работніцам на кармленне дзяцей і догляд за імі.

На сродкі бюджэта пры фабрыцы ўтрымліваецца цэлы гарадок устаноў для рэбят. Гэта — тры дзіцячыя сады, двое яслей. Пакуль мацеры працуюць у прасторных, поўных святла і паветра цэхах фабрыкі, сотні дзяцей весела праводзяць час, акружаныя ўвагай і мацярынскімі клопатамі работнікаў дзіцячых садоў і яслей.

Пры фабрыцы ёсць свой начны прафілакторый. За 3 кварталы гэтага года ва ўтульнай абстаноўцы прафілакторыя адпачылі 360 стаханаўцаў фабрыкі.

Фабрычная паліклініка мае рад урачэбных кабінетаў, абсталяваных навейшымі медыцынскімі прыборамі і абслугоўваемых высокакваліфікаванымі кадрамі ўрачоў Для цяжарных работніц пры фабрыцы працуе кансультацыя. На курортах толькі саюзнага значэння пабывалі ўжо 25 работніц.

На культурныя мерапрыемствы (канцэрты, вечары, балы і інш.) па бюджэту фабкома асігнавана 182 тысячы рублёў.

ПАДРЫХТОЎКА ДА ПЕРАПІСУ НАСЕЛЬНІЦТВА

У Менскай вобласці ідзе актыўная падрыхтоўка да Усесаюзнага перапісу насельніцтва. Па вобласці створана 464 інструктарскія і 2.124 шчотных участкаў. Закончан падбор і зацверджанне перапісных кадраў. Сярод зацверджаных шчотчыкаў і інструктараў-кантралёраў — членаў партыі 180 чалавек, комсамольцаў — 1.800. Праз абласныя курсы кіруючага састава па перапісу насельніцтва прайшло 103 чал. На курсах падрыхтаваны райінструктары, райінспектары, намеснікі і загадчыкі перапіснымі аддзеламі. Сярод зацверджаных кадраў па перапісу пераважная колькасць — актывісты выбарчых кампаній па выбарах у Вярхоўныя Саветы СССР і БССР. Так, па Копыльскаму раёну намеснікам райінспектара зацверджан тав Мароз, які быў даверанай асобай; загадчыкам перапіснога аддзела Слуцкага раёна зацверджан тав Блаштэйн, які таксама быў даверанай асобай.

Для дапамогі мясцовым органам Нархгасучота ў правядзенні перапісу пры сельсоветах, прадпрыемствах, установах, калгасах, соўгасах і т. д. арганізаваны 994 брыгады садзейнасці, якія налічваюць 4884 чалавекі.

РЭКАНСТРУКЦЫЯ ВІЦЕБСКАГА ТРАМВАЯ

Набліжаюцца да канца работы па карэннай рэканструкцыі віцебскага гарадскога трамвая — аднаго з старэйшых трамваяў Саюза, нядаўна адзначыўшага сваё 40-годдзе. За перыяд рэканструкцыі 21 кіламетр вузкай метровай калеі перашыт на нармальную калею шырынёю ў 1524 міліметры. Пракладзена 13,5 кіламетра новых пуцей. Устаноўлены трамвайныя зносіны цэнтра горада з рабочай слабадой — Маркаўшчынай, дзе размешчаны буйнейшыя прадпрыемствы Віцебска — фабрыка «КІМ», імя Кагановіча, маслазавод і інш., а таксама з Суражскай вуліцай, дзе знаходзяцца цагельныя заводы.

Прапускная здольнасць парка павялічылася на 100 проц. Рэканструяваны майстэрні і рамонтныя цэхі. Амаль поўнасцю абноўлена вагонная гаспадарка. За 9 месяцаў гэтага года трамваем перавезена 22 мільёны пасажыраў, на 3.617 тысяч пасажыраў больш, чым за гэты-ж час мінулага года.

На рэканструкцыю трамвая выдаткавана ўжо больш 4 мільёнаў рублёў. У будучым годзе будуць пракладзены яшчэ 4,5 кіламетра новага пуці, што дасць магчымасць звязаць трамвайнымі зносінамі цэнтр горада з рабочым раёнам Гарадоцка-Полацкага шасе.

ВЫСТАЎКА РАБОТ МАЛАДЫХ МАСТАКОЎ БССР

У Доме мастака ў Менску сёння адкрываецца выстаўка работ маладых мастакоў БССР, арганізаваная ў гонар XXI гадавіны Вялікага Кастрычніка і XX-годдзя ВЛКСМ. Для выстаўкі адабрана 140 экспанатаў па скульптуры і жывапісу. У іх ліку партрэт выдатніка-студэнта політэхнічнага інстытута—работы Пашкевіча, партрэт героя-пагранічніка Кажакова—Ізергінай, эцюды і эскізы да карціны — «Апошні бой Чапаева» — комсамольца-мастака Зайцава і інш.

На выстаўку прадставіў таксама сваю работу — партрэт пагранічніка—старэйшы мастак БССР Кругер. Выстаўка будзе адкрыта штодзень з 11 да 4 гадзін.

КУРСЫ НАРОДНЫХ СУДДЗЯЎ

У Менску адкрыліся рэспубліканскія 3-месячныя курсы па павышэнню кваліфікацыі народных суддзяў — у большасці сваёй стаханаўцаў прадпрыемстваў і калгасных палёў, нядаўна вылучаных на судовую работу. Навучаецца на курсах 40 чалавек. Народныя суддзі вывучаюць гісторыю ВКП(б), новы закон аб судаўстройстве СССР, саюзных і аўтаномных рэспублік, крымінальны і грамадзянскі працэсы і т. д.

Арганізоўваюцца таксама рэспубліканскія курсы па перападрыхтоўцы 50 народных суддзяў, не маючых адпаведнай юрыдычнай падрыхтоўкі, а таксама курсы судовых выканаўцаў.

СЁННЯ У ТЭАТРАХ

Белдзяржтэатр оперы і балета (памяшканне Дзяржаўнага яўрэйскага тэатра БССР) — 12 лістапада «Тоска» — абанемент № 14. **Белдзярждрамтэатр** — 12 лістапада «Партызаны» — абанемент № 16. Кінотэатр **«Чырвоная зорка»** — «Чалавек з ружжом». Кінотэатр **«Інтэрнацыянал»**—гукавы мастацкі фільм «11 ліпеня». Кінотэатр **«Спартак»** — «Перамога». **Дзіцячы кінотэатр** — «Гайчы». Кінотэатр **«Навіны дня»** — журнал менскай студыі кінохронікі.

СУД

ЗЛОДЗЕІ

На працягу 1937—38 гадоў на перагоне Гомель—Калінкавічы ў пасажырскіх паяздах 74—75, 53—54 арудавала шайка злодзеяў, у якую ўваходзілі жыхары вёскі Козье, Дземіхоўскага сельсовета, Рэчыцкага раёна, Іван і Фёдар Шынгірэй, Баброўнікаў, Мельнікаў і Хвашчэнка. Паступіўшы ў розных мясцах на работу, прыкрыўшыся званнем рабочых, яны сістэматычна грабілі дарожныя рэчы.

На судзе было ўстаноўлена, што асобныя праваднікі паяздоў 74—75 і 53—54 замест таго, каб прыняць адпаведныя меры, дапамагалі злодзеям, ствараючы ім умовы для правядзення пакраж і нават куплялі пакрадзеныя рэчы.

27—28 кастрычніка 1938 года на ст. Калінкавічы выязная сесія лінейнага суда Беларускай чыгункі разгледзела гэту справу і прыгаварыла Івана Шынгірэя да 5 год пазбаўлення волі, Фёдара Шынгірэя да 3 год пазбаўлення волі. Астатнія злодзеі асуджаны на розныя тэрміны пазбаўлення волі.

ДЗЕННІК

12 лістапада, у 7 гадзін вечара, у Доме партактыва, адбудзецца лекцыя тав. Рубенчыка на тэму: «Аб ролі асобы ў гісторыі». Уваход па пастаянных і разавых білетах. Білеты атрымаць у райкомах КП(б)Б.

13 лістапада, у 7 гадзін вечара, у Доме партактыва, (пакой № 18), адбудзецца кансультацыя па гісторыі ВКП(б).

ГОРКА ПАХНУЦЬ ПАНСКІЯ ЛУГІ

(НАРЫСЫ З ЖЫЦЦЯ СЯЛЯН ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ)

Ніжэй мы змяшчаем у скарочаным выглядзе адзін з нарысаў польскай пісьменніцы Ванды Васілеўскай, вядомай совецкаму чытачу па перакладзеных у СССР кнігах «Радзіма» і «Аблічча дня». Гэтыя нарысы друкаваліся ў жнівеньскіх нумарах польскай газеты «Роботнік», пад агульным загалоўкам «Водамі Палесся», з'яўляючыся рэзультатам асабістых уражанняў пісьменніцы ад паездкі па Палессю.

У змешчаным нарысе, таксама як і ў астатніх, пісьменніца малюе перад намі карціны кашмарных умоў жыцця і быту сялян Заходняй Беларусі, разораных і закабаленых польскімі панамі, якія «высасалі з іх жывую кроў».

Каля Гарыні-луга. Нават у альховай пушчы над Львой расступаюцца нечакана дрэвы і яснымі праменнямі ззяе дзень над квітнеючымі лугамі. Буйныя, пахучыя, пышныя, шчодрыя.

Каля пясчаных рачных берагоў стаяць гурты згібелых, жалкіх кароў. Стаяць яны па калены ў вадзе, тупа пазіраючы сваімі вільготнымі вачмі ў прастор, пережоўваючы ляніва сваімі вялікімі сківіцамі невядомую ежу. Здаецца, што гэтыя каровы стаяць нерухома ва ўсякі час дня, раніцай, калі сонца не абпальвае яшчэ жыватворчым агнём поўдня, перад заходам, калі згасае ўжо яго залатое ззянне.

З наступленнем змяркання спяшаюцца каровы ў стойлы, рыкаючы і тоўпячыся ў вузкіх варотах. Яны папросту і як звычайна галодныя...

Над шырокім прасторам, дзе дубы распасцёрлі шырокае голле, над дываном з кветак і травы гучыць шчабятанне птушак з калінавага гаю.

— Чые гэта лугі?

— Гэта? Бацюшкі з Рафалаўкі.

— Пана Хорды.

— Храбіны.

— Гэта панскія.

Па калены ў вадзе косяць жорсткую траву ля Стахода. Роўна і плаўна ходзіць каса, і адразу-ж драўляныя вілы збіраюць пакос, што кладзецца валкамі на паверхні зеленаватай вады.

— Луг ваш?

— Не. Панскі.

З самага рання, позна вечарам мы бачым людзей, якія ідуць, плывуць лодкамі, спяшаюцца кудысьці. Гэта пагоня за травой. Хто прыдзе ў сядзібу першы, таму дастанецца і луг. Хто спозніцца — невядома-што будзе рабіць. Травы нехапае для вялікіх гуртоў жывёлы. Роля-ж жывёлы тут больш, чым дзе-небудзь. Гэта не толькі малако. Гэта перш за ўсё гной. Мясцовыя землі не родзяць нічога без гною. Набыццё кароў вызначаецца тут колькасцю неабходнага гною. На гаспадарку ў тры гектары — тры каровы. Менш не можа быць, бо не будзе ні зярна, ні бульбы.

Але карова з'ядае за зіму тры вазы сена. Воз сена каштуе 20—30 зл. А цана каровы ля Стахода зараз 60—70 зл. Калі мы, прыглядаючыся на беразе да вялізнага, з пару сот галоў гурта жывёлы, спыталі, ці ёсць сярод іх каровы вартасцю ў сто злотых, селянін доўга раздумваў і, нарэшце, паказаў на адну.

— За гэту можа быць і атрымаў-бы сто злотых.

— Яшчэ за якую?

— За іншыя не...

Такім чынам, карова з'ядае за зіму столькі корму, колькі каштуе сама. Таму нельга разлічваць на куплю. Трэба адшукваць іншы выхад.

І прадаўжаецца дзікая канкурэнцыя, пагоня, паломніцтва за травой. Умовы розныя. Спосаб усюды адзін і той-жа. Селянін косіць панскі луг, частку бярэ для сябе, частку-ж высушанага і сабранага сена адвозіць памешчыку ва ўказанае месца Пераважна дзеліцца «папалам». Часам-жа бывае і так, што селянін бярэ сабе трэцюю частку, а дзве трэці астаюцца для ўласніка. У залежнасці ад вартасці лугу належыць яшчэ даплата. Пяць, дзесяць, восемнаццаць злотых «за ўчастак».

Тое самае адбываецца і з выпасам. Жывёла пасвіцца на «панскім», селянін выплачвае наяўнымі або адпрацоўкай. Цэны розныя, у залежнасці ад мясцовасці, колькасці і якасці пашы. Ад 5 злотых за галаву за ўсё лета да 5 злотых у месяц. Селяніну з Зарудчы за галаву жывёлы прыпадае 90 дзён адпрацоўкі — а працуюць з 6 гадзін раніцы да 8 вечара.

Сяляне з Урыніч ходзяць па 50 кіламетраў, каб атрымаць у якім-небудзь маёнтку права на пакос лугу.

Трагічна выглядае гэта лугавая гарачка. Зморaныя людзі нецярпліва выпытваюць, у роспачы хапаюцца за кожную чутку, як паратунак.

— У Калаура былі?

— Нічога няма.

— У Хорды былі?

— Не.

— У Хойнах былі?

— Няма.

З кавалкам чорнага хлеба за пазухай, з запаснымі лапцямі з лазы брыдуць сяляне цераз балоты і пяскі далёкіх дарог, каб пераканацца, што прышлі са спазненнем. Адпачываюць у гасціннай хаце аддаленай вёскі. Перад намі вырастае эпапея лугоў, якая разрастаецца да трагічных размераў, становіцца пытаннем жыцця і смерці для тых людзей, якія не ўсё-ж хочуць памерці.

У розных вёсках па-рознаму адбываецца, але сэнс астаецца адзін і той-жа.

Калі ў маёнтку каля Урыніч урад забраў за падаткі пэўную плошчу лугоў, у вёсцы зашумелі. Сяляне злажыліся на гербавы збор і падалі прашэнне, каб ім прадалі памянёны ўчастак зямлі.

— Па два злотых гербавая марка,— паўтаралі яны не раз, жадаючы ўбіць нам у галаву, якія велізарныя выдаткі яны павінны былі панесці. І гэтыя два злотых выраслі да неймаверных размераў, іх пералічвалі, відаць, і на гадзіны падзённай платы, і на сплаў лесу, і на бедныя ўловы рыбы, на ўсе цяжкія гадзіны, якія ў гэтую зямлю трэба ўкласці, каб выпрацаваць, вырваць, вымучыць мізэрную суму ў два злотых.

На прашэнне ніякага адказу не прышло. Вярней, ён прышоў, але быў нечаканым і надта канкрэтным. Ніхто не патурбаваўся напісаць што-небудзь цёмным сялянам з закінутай вёскі. Ніхто не намогся, каб узважыць у руках цяжар гербавага збору ў два злотых і пералічыць яго на сялянскія мазалі, сялянскую працу і сялянскую нясмелую надзею. Але прыехаў асаднік з-пад Любешова. Пад Любешовам мае зямлю—пад Урынічам яму аддалі лугі.

Не ведаю, як адчувае сябе гэты асаднік, калі косіць свой луг пад Урынічамі. Сяляне не дадалі да свайго апавядання ніякіх каментарыяў. Адчувалася пагражаючая нянавісць, якая павінна вісець над домам таго чалавека, насцігаць кожны яго крок, падкараўульваць яго кожную хвіліну жыцця. Гэта-ж ён забраў у іх луг — луг, які яны мелі ўжо амаль у руках. А луг — гэта трава, а трава — гэта жывёла, а жывёла — гэта гной, а гной — гэта хлеб, а хлеб—гэта жыццё. Асаднік наогул мог і не ведаць аба ўсім гэтым, але ўсё-такі яны на яго павінны глядзець як на таго, хто высасаў з іх жывую кроў.

Лугавая эпапея не заўсёды канчалася так сумна. Часам нечакана селянін атрымліваў перамогу...

Але для гэтага патрэбна была такая ўпартасць, якую меў солтыс, і столькі-ж развіцця і ведаў, якія ён атрымаў у рэзультаце прабывання «ў свеце». Але гэта адзіная перамога, якую нам прышлося чуць.

Бо тут-жа адразу, па суседству, таксама ішла спрэчка аб «сервітутах». Сяляне з цяжкасцю растлумачвалі нам заблытаную гісторыю, пачэння якой, пры ўсякім выніку, яны самі, здаецца, не разумелі. Выбралі дэлегатаў. Дэлегаты пайшлі да памешчыка разабраць справу. Выдумалі нейкую камбінацыю замены зямлі. Але калі дэлегацыя падпісала дакументы, аказалася, што памешчык мае права выпасу на сялянскіх лугах, а вёска страціла правы як на свае, так і на панскія лугі. Пачалі хадайнічаць. Выбралі новых дэлегатаў. Але ўсюды непераможнай перашкодай з'яўлялася папера, падпісаная добраахвотна выбранымі ўпаўнаважанымі сяла, якія тым часам цішком карысталіся і памешчыцкім лугам, і падараным быкам і, магчыма, іншай прывілеяй. Паслуга за паслугу.

Новыя дэлегаты выбраны ўжо з вясковай беднаты. Замест тых, заможных, якія прадаюць вёску за памешчыцкія аб'едкі. Але ў іх апавяданні непрыкметна і ценю надзеі, калі гавораць аб сваёй справе. Супроць іх стаіць сіла — двое і пара тых «багацеяў», уласнікаў 6 ці 10 гектараў балот. Астатняя-ж частка сяла — гэта ўладальнікі ад палавіны і да трох гектараў зямлі. Тутэйшай зямлі.

Яшчэ горш атрымалася з «сервітутамі» сялян з-пад Любешова. Прыехаў камісар, каб уладзіць справу. Хтосьці па бязглуздасці ці злонамерана распусціў па вёсцы чутку, што гутарка ідзе аб падатках. Выклікалі сялян, каб яны далі паказанні аб размерах сервітут, што знаходзяцца ў іх карыстанні.

Было яе дзвесце гектараў. Але паколькі гутарка ішла аб падатках, сяляне паказалі лічбы ў тры разы паменшаныя, засведчыўшы паказанне подпісамі. Толькі пазней выяснілася, аб чым ішла гутарка. Але было ўжо позна. Зноў на шляху іх хадайніцтваў стаяў дакумент, падпісаны пры сведках поўнамоцнымі дэлегатамі. І цяпер сяляне плацяць за пашу жывёлы на належаўшай ім зямлі па 5 злотых за штуку ў месяц. А ўсё-такі яна наша— гавораць яны, хмура паглядаючы на безваротна ўтрачана пасьбішча...

Сенакосны сезон скончан. Зараз жывёла можа перайсці з скормленых да канца і вытаптаных сотнямі рацін пасьбішч на скошаныя лугі, дзе стараннымі чэлюсцямі ўдасца яшчэ што-небудзь ушчыпнуць.

Надыходзіць час уліку, колькі сабрана з лугоў. Цяжкае і доўгае раздум'е — што рабіць, як запоўніць нястачу. Увесь час праблема кармоў, праблема лугоў і пасьбішч вісіць над вёскай свінцовай хмарай, заўсёднай трывогай, заўсёдным смуткам. У адным толькі месцы — каля возера Нобель, дзе на 12 гектараў зямлі 10 было лугоў, нам сказалі, што маюць дастаткова корму для жывёлы. Пасля гэтых разлікі. Колькі ёсць і колькі павінна было быць. Колькі нехапае. Колькі магло-б быць, калі-б улічыць тое, што атрымалі-б з «сервітутаў», калі-б пасля парцэляцыі маглі-б купіць зямлю сяляне, а не асаднік захапіў-бы яе, калі-б... калі-б... калі-б... На сэрцах асядае слой горычы.

Зданёвым, ілжывым і ашуканчым з'яўляецца хараство палескіх лугоў. Зданёвы і ашуканчы іх размер і багацце. Нехапае кармоў у гаспадарках, дзе жывёла з'яўляецца адзіным прадуктам і адзіным даходам. Да смешнага малая частка лугоў належыць вёсцы — усе гэтыя квітнеючыя, чаруючыя, ашаламляючыя бляскам і араматам прасторы належаць маёнткам. Купіць луг немагчыма. Ля Стыра, дзе гектар зямлі каштуе 200 зл., за гектар лугу плацяць 500—600 злотых. А карова, — адзінае, што селянін можа прадаць, — ацэньваецца, фантастычна нізка. За 200-кілограмавую карову, якая нядрэнна доіцца, на кірмашы даюць 40—50 злотых.

Калі мы плывем Гарынню, то месцамі яшчэ квітнеюць лугі, да якіх яшчэ не датыкалася каса. Але зараз глядзім на іх інакш.

Калі глядзець з каюка — залоцішча, мяняецца, блішчыць на сонцы хараством плац зямлі, прыгожае адзенне, вышытае прыроднай вясёлкай. Але скрозь бліскучую зеляніну, скрозь цвяцісты гушчар глядзіць на нас зморaны, адзначаны вечным таўрам смутку, твар палескага селяніна, якому гэтыя лугі не належаць і якому не могуць яны даць дастаткова корму.

Горка пахнуць палескія лугі. Ашуканча спакусны лугі на балотах, падшытыя мохам, парослыя кіслай травой, на першы погляд шчодрыя, у сапраўднасці-ж скупыя і суровыя, а ўвогуле не сялянскія, хоць толькі сялянскія лапці ходзяць па іх і толькі сялянская каса гучыць на іх жаласным звонам-гучаннем і толькі з сялянскага ілба цячэ пот на расцвіўшы гарыцвет і толькі сялянскія рукі працуюць на іх да мазалёў і агрубеласцяў ад касы, грабляў і віл.

Вык. абавязкі адказнага рэдактара Д. Т. ЛЕБЕДЗЕУ.

Уп. Галоўлітбела № К—1088. Менск, друкарня «Звязды», Совецкая, 49. П., Л., Ш.